

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní

Porovnání regionů NUTS III z hlediska jejich rozvoje
Lenka Hamplová

Bakalářská práce

2011

Prohlášení autora práce

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Pardubicích dne:

Lenka Hamplová

ANOTACE

Tato bakalářské práce je zaměřena na navržení modelu postupu pro porovnání Pardubického a Královéhradeckého kraje z hlediska jejich rozvoje. Po úvodní části následuje vysvětlení základních pojmů, možnosti získání adekvátních dat pro porovnání. V hlavní části práce navrhuje model postupu pro porovnání krajů s využitím SWOT analýz vypracovaných Krajskými úřady a všeobecně dostupných dat ze statistického úřadu. V závěru práce je navržený model ověřen na vybraných ukazatelích ekonomického charakteru.

KLÍČOVÁ SLOVA

Region, Disparita, Regionální disparita, Regionální rozvoj, Infrastruktura, Regionální politika

TITLE

Region comparison (NUTS III) from the point of view of their development.

ANNOTATION

This work is aimed at designing a model procedure to compare Pardubice and Hradec Kralove regions in terms of their development. The introductory section is followed by an explanation of basic terms, the possibility of obtaining adequate data for comparison. In the main part of the work a process model is proposed to compare regions using SWOT analysis prepared by the Regional offices and generally available data from the Statistical Office. In conclusion the proposed model is validated on selected indicators of economic character.

KEYWORDS

Region, Disparity, Regional disparity, Regional development, Infrastructure, Regional policy

OBSAH

1 Úvod	8
2 Rozvoj regionu	9
2.1 Vymezení základních pojmů	9
2.2 Vybrané faktory regionálního rozvoje.....	11
2.3 Ekonomika regionů	11
2.3.1 Hrubý domácí produkt (HDP).....	11
2.3.2 Nezaměstnanost	12
2.3.3 Dopravní infrastruktura.....	14
2.3.4 Životní prostředí	14
3 Regionální porovnání	15
3.1 Zjištění územní různosti	15
3.2 Metodické přístupy pro regionální porovnání	15
3.3 Zdroje informací	15
4 Postup zpracování	18
4.1 Přípravná fáze.....	18
4.1.1 Výběr komparativního území	18
4.1.2 Analýza veřejně dostupných zdrojů	19
4.1.3 Výběr porovnávacích ukazatelů a možnosti způsobu komparace.....	19
4.1.4 Volba způsobu komparace.....	20
4.2 Fáze tvorby modelu.....	20
4.2.1 Východiska z přípravné fáze	20
4.2.2 Stanovení cíle modelu.....	21
4.2.3 Vlastní tvorba modelu (pro porovnání dvou regionů).....	22
5 Ověření modelu na dvou vybraných regionech	23
5.1 Výběr komparativního území a stanovení podobnosti území	23
5.2 Závěr	26
5.3 Porovnání zvolených ukazatelů u vybraných krajů (kroky A až D)	27
5.3.1 Hrubý domácí produkt.....	27
5.3.2 Nezaměstnanost	29
5.3.3 Životní prostředí	32
5.3.4 Doprava	35
5.3.5 Krok E (pro všechny ukazatele) = Metoda pořadí.....	40
5.4 Zhodnocení modelu	40
6 ZÁVĚR	41
7 Seznam použité literatury	52

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Obyvatelstvo v jednotlivých okresech Královéhradeckého kraje, zdroj.....	24
Tabulka 2: Obyvatelstvo v jednotlivých okresech Pardubického kraje, zdroj.....	26
Tabulka 3: Nezbytná kritéria pro porovnání.....	26
Tabulka 4: Makroekonomika 2006 -2008 Královéhradecký a Pardubický kraj.....	27
Tabulka 5: Makroekonomika Královéhradecký a Pardubický kraj	28
Tabulka 6: Nezaměstnanost Královéhradecký a Pardubický kraj	30
Tabulka 7: Nezaměstnanost Královéhradecký a Pardubický kraj	31
Tabulka 8: Životní prostředí: Královéhradecký a Pardubický kraj.....	33
Tabulka 9: Životní prostředí Královéhradecký a Pardubický kraj	34
Tabulka 10: Doprava Královéhradecký a Pardubický kraj	38
Tabulka 11: Doprava: Královéhradecký a Pardubický kraj	39
Tabulka 12: Metoda pořadí: Královéhradecký a Pardubický kraj	40

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1: Makroekonomika 2000 -2008 Královéhradecký a Pardubický kraj	28
Graf 2: Nezaměstnaní, Obecná míra nezaměstnanosti 2000 -2009 Královéhradecký a Pardubický kraj.....	30
Graf 3: Podniková produkce odpadu Královéhradecký a Pardubický kraj, Pořízené investice na ochranu ŽP.....	33
Graf 4: Motorová vozidla v Pardubickém a Královéhradeckém kraji v letech 2000- 2009 (stav k 31. 12.) Délka silnic a dálnic v km - porovnání v Pardubickém a Královéhradeckém kraji v letech 2000-2009	38

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1: Postup zpracování.....	18
Obrázek 2: Model pro porovnání dvou regionů.....	21
Obrázek 3: Pozice kraje na mapě České republiky	23
Obrázek 4: Pozice kraje na mapě České republiky	24

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1, Tabulka 1: Vybrané údaje za Královéhradecký kraj - Makroekonomika.....	42
Příloha 2, Tabulka 2: Vybrané údaje za Pardubický kraj – Makroekonomika.....	42
Příloha 3, Tabulka 3: Vybrané údaje za Královéhradecký kraj - obyvatelstvo	43
Příloha 4, Tabulka 4: Vybrané údaje za Pardubický kraj – obyvatelstvo	43
Příloha 5, Tabulka 5: Vybrané údaje za Královéhradecký kraj - zemědělství.....	44
Příloha 6, Tabulka 6: Vybrané údaje za Pardubický kraj - zemědělství.....	44
Příloha 7, Tabulka 7: Vybrané údaje za Královéhradecký kraj - životní prostředí	45
Příloha 8, Tabulka 8: Vybrané údaje za Pardubický kraj - životní prostředí	45
Příloha 9, Tabulka 9: Vybrané údaje za Královéhradecký kraj - nezaměstnanost.....	46
Příloha 10, Tabulka 10: Vybrané údaje za Pardubický kraj – nezaměstnanost.....	46
Příloha 11, Tabulka 11: Vybrané údaje za Královéhradecký kraj - kriminalita, dopravní nehody, požáry.....	47
Příloha 12, Tabulka 12: Vybrané údaje za Pardubický kraj - kriminalita, dopravní nehody, požáry.....	47
Příloha 13, Tabulka 13: Vybrané údaje za Královéhradecký kraj - zdravotnictví.....	48
Příloha 14, Tabulka 14: Vybrané údaje za Pardubický kraj - zdravotnictví.....	48
Příloha 15, Tabulka 15: Vybrané údaje za Královéhradecký kraj - cestovní ruch.....	49
Příloha 16, Tabulka 16: Vybrané údaje za Pardubický kraj - cestovní ruch.....	49
Příloha 17, Tabulka 17: Vybrané údaje za Královéhradecký kraj – doprava	50
Příloha 18, Tabulka 18: Vybrané údaje za Pardubický kraj – doprava	50
Příloha 19, Tabulka 19: Vybrané údaje za Královéhradecký kraj – stavebnictví	51
Příloha 20, Tabulka 20: Vybrané údaje za Pardubický kraj – stavebnictví	51

1 Úvod

Bakalářská práce se zabývá porovnáním dvou krajů z hlediska jejich rozvoje.

Pohled na region se může samozřejmě i s odborného hlediska zcela lišit. Z praxe víme, jak výrazně se liší pohled ekonoma, ekologu, dopravního inženýra, zemědělce či starosty. Najít optimální cestu budoucího rozvoje území není jednoduchá záležitost a i profesionál by měl v tomto ohledu fungovat i jako jakýsi „universalista“ - schopný hledět na region z mnoha úhlů pohledu [1].

Získáním objektivních informací a dat práce informuje o stávajících podmínkách obou krajů. Jedním z cílů je seznámení s dostupnými daty a informacemi pro vzájemnou komparaci krajů, se silnými a slabými stránkami tohoto území. Silné stránky představují určitý předpoklad dalšího pozitivního rozvoje, jsou jádrem i celkového rozvoje České republiky. Pro podporu rozvoje regionů je však nutné a podstatné i uvědomění si slabých stránek, tzv. brzd rozvoje, jakými jsou např. špatné životní prostředí, dopravní přetížení komunikací, kriminalita, stárnutí obyvatelstva, atd. Na základě zpracovaných dat a informací práce navrhuje model postupu pro porovnání zkoumaného území.

„Zkušenosti z regionálních prací ukazují, že zobrazit region v jeho skutečné podobě předpokládá nejen vhodnou **kombinaci mnoha kritérií**, ale také určitý **specifický přístup** odlišný od přístupů k jiným oblastem. **Moderní prezentace zde připouští i určitou míru subjektivity**. Region by měl být zkoumán z pohledu jeho skutečných problémů, jejichž řešení by mělo být otevřené různým formám návrhů. Pro ucelenou představu regionu by zde nemělo chybět **vyjádření názoru starousedlých obyvatel, kteří jsou „takřikajíc“ s regionem „srostlí“**. Bez jeho vyjádření, jak se zdá, nemůže vzniknout ucelený výsledný obraz a pouze s ním lze vytvořit představu o jakési **„duši regionu“** [1].

Cílem bakalářské práce je vytvoření modelu postupu pro porovnání dvou regionů s využitím veřejně dostupných dat. Porovnání bude provedeno pro dva regiony NUTS III (Královéhradecký a Pardubický kraj).

2 Rozvoj regionu

Hlavním úkolem této bakalářské práce je navržení modelu postupu pro porovnání rozvoje vybraného území. Dle autorky byl vybrán: Pardubický a Královéhradecký region. Pro optimální řešení tohoto problému je nutné nejdříve vymezit základní pojmy. Jedná se o definování následujících pojmů: region, disparita, regionální rozvoj, infrastruktura a regionální politika.

2.1 Vymezení základních pojmů

Region

Region lze obecně definovat takto: „V nejobecnějším pojetí považujeme za region jakýkoliv územní celek, který je podle jednoho či více znaků (kritérií) vyčlenitelný z širšího území, jenž je pomocí těchto znaků vymezován pro konkrétní účel (ekonomické zájmy, vytváření informačních systémů, administrace), či jemuž v uspořádání území přísluší konkrétní funkce. V tomto smyslu se region uplatní i jako alternativa k termínům lokalita, okrsek a dalším, označujícím v zásadě již dále nedělené územní jednotky“ [9].

Disparita

Disparita je rozdílnost, resp. nerovnost znaků, jevů či procesů, jejichž identifikace a srovnávání má nějaký racionální smysl (poznávací, psychologický, sociální, ekonomický, politický) [11].

Regionální disparita

Regionální disparita je rozdílnost nebo nerovnost znaků, jevů či procesů majících jednoznačné územní umístění (lze je alokovat ve vymezené územní struktuře) a vyskytujících se alespoň ve dvou entitách této územní struktury. Termín „regionální disparita“ podle Dierckova Slovníku všeobecné geografie (1993) definován takto: „Nevyrovnanost prostorových struktur v nějakém regionu, resp. v různých regionech. Regionální disparity se projevují v různých podmínkách života, jakož i v nerovných hospodářských rozvojových možnostech. Protiklad město – venkov může být chápán jako nějaká forma prostorové disparity“ [11].

Regionální rozvoj

Pojmem regionální rozvoj rozumíme růst potenciálu socioekonomického a environmentálního, a konkurenceschopnosti regionů vedoucí ke zvyšování životní úrovně a kvality života jejich obyvatel. V tomto ohledu jde o dynamický a vyvážený rozvoj regionální struktury příslušného územního celku a jeho částí (regionů, mikroregionů) a odstraňování, popřípadě zmírňování, regionálních disparit [15].

Infrastruktura

Infrastruktura je pojmem, který se užívá nejčastěji v souvislosti s regionem a rozvojem regionu jako jedna z jeho charakteristik. Podle toho, jaký pohled je na region uplatňován, může se jednat o infrastrukturu technickou (dopravní a energetické či komunikační sítě), ale i infrastrukturu institucionální, vzdělávací a sociální. Také to mohou být zájmy, které jsou představovány společným zájmem obyvatel, sociálních skupin, institucí a firem na jeho rozvoji (ekonomický rozvoj, zaměstnanost, kvalita života apod.) [9].

Regionální politika

Regionální politika představuje soubor intervencí, zaměřených podle konkrétní situace státu a jeho regionů a podle očekávaných vývojových tendencí, na podporu opatření vedoucích k růstu ekonomických aktivit a lepšímu územnímu rozložení v území a k rozvoji infrastruktury. Základní podmínkou je jasné definování priorit a koncentrace prostředků na tyto priority.

Jejím významným cílem je konvergence regionů v rámci určitého územního celku a klíčovým znakem je její selektivnost, to znamená diferenciaci zaměření intervencí na podporu vybraných problémových regionů, které výrazně zaostávají ve svém rozvoji za průměrem v míře, která je společensky uznána za nežádoucí.

V podmínkách ČR se regionální politika uplatňuje z úrovně EU vůči vybraným regionům NUTS 2, z úrovně ČR vůči vybraným státem podporovaným regionům (§4 zákona 248/2000 Sb.) a z úrovně krajů vůči vybraným mikroregionům

[2].

Územní jednotky NUTS v ČR

Usnesením vlády České republiky č. 707 ze dne 26. října 1998 k návrhu na vymezení územních jednotek NUTS¹ v ČR pro potřeby statistické a analytické a pro potřeby EU vláda doporučila předsedovi ČSÚ, aby po dohodě se Statistickým úřadem Evropských společenství (Eurostatem) vymezil statistické územní jednotky NUTS na území České republiky dle návrhu předloženého vládě [8].

Dopisem ze dne 22. ledna 1999 sdělil generální ředitel Eurostatu pan Y. Franchet, že po konzultaci s hlavními uživateli regionální statistiky v Komisi, přijímá Eurostat návrh na regionální průřezy České republiky (jedna územní jednotka na úrovni NUTS 1, 8 jednotek na úrovni NUTS 2 a 14 jednotek na úrovni NUTS 3).

Územní jednotky NUTS v ČR pro potřeby statistické a analytické a pro potřeby EU se vymezují takto [8]:

- Územní jednotky NUTS 5 - obce
- Územní jednotky NUTS 4 - okresy
- Územní jednotky NUTS 3 - kraje (VÚSC)
- Územní jednotky NUTS 2 - sdružené kraje (VÚSC)
- Územní jednotka NUTS 1 - je tvořena územím celé ČR

Kraje se sdružují do regionů NUTS 2 takto [8]:

- NUTS 2 Praha - je tvořen územím hl. m. Prahy
- NUTS 2 Střední Čechy - je tvořen územím Středočeského kraje
- NUTS 2 Jihozápad - je tvořen územím krajů Jihočeského a Plzeňského
- NUTS 2 Severozápad - je tvořen územím krajů Karlovarského a Ústeckého
- NUTS 2 Severovýchod - je tvořen územím krajů Libereckého, Královéhradeckého a Pardubického
- NUTS 2 Jihovýchod - je tvořen územím krajů Vysočina a Jihomoravského
- NUTS 2 Střední Morava - je tvořen územím krajů Olomouckého a Zlínského
- NUTS 2 Moravskoslezsko - je tvořen územím kraje Moravskoslezského

¹ Název **NUTS** je všeobecně používaný termín. Jedná se o tzv. nomenklaturu územních statistických jednotek (z francouzského La nomenclature des unités territoriales statistiques)

2.2 Vybrané faktory regionálního rozvoje

Základem pro efektivní regionální politiku je analýza relevantních faktorů regionálního rozvoje, tj. identifikace klíčových determinantů, které mají stimulační dopady na regionální rozvoj². Je zřejmé, že faktory regionálního rozvoje jsou v čase proměnlivé, což souvisí na jedné straně se stupněm poznání socioekonomických procesů, na druhé straně podléhají změnám z důvodu vývoje struktur a jejich vzájemného působení [3].

Tyto faktory jsou rozvojovým potenciálem regionů a tvoří je [3]:

- přírodní zdroje a přírodní prostředí jako dlouhodobé determinanty regionálního rozvoje,
- hmotné faktory v podobě jejich produkčního potenciálu a infrastruktury,
- nehmotné faktory zejména inovace a schopnost jejich vytváření a šíření, dostupnost a účinné využití informační a komunikační technologie (ICT), institucionální prostředí,
- lidské zdroje s příslušnou úrovní dovedností a odborného vzdělání.

Stupeň vývoje české společnosti a poznání socioekonomických procesů, které lze ztotožnit s dosaženou úrovní v nejvyspělejších zemích světa, ale zejména empirické poznatky z posledních několika let potvrzují, že **významným faktorem regionálního rozvoje** postindustriální společnosti **jsou lidské zdroje** [3].

2.3 Ekonomika regionů

Regionální konkurenceschopnost a ekonomická výkonnost a jsou významným faktorem rozvoje regionů. Konkurenceschopný region je přitažlivý z hlediska investic, (přitahuje investice, znalosti, charakteristickým rysem je lokalizace firem, imigrace).

2.3.1 Hrubý domácí produkt (HDP)

Základním ukazatelem pro porovnávání regionální konkurenceschopnosti a socioekonomické úrovně regionů je **hrubý domácí produkt**. Hrubý domácí produkt (HDP, v mezinárodních pramenech **GDP** z anglického Gross Domestic Product) je celková peněžní hodnota statků a služeb vytvořená za dané období v daném regionu. Tento ukazatel se používá v makroekonomii pro určování výkonnosti ekonomiky států. Časovým obdobím bývá obvykle rok. V mezinárodních srovnáních se také používá HDP na obyvatele (HDP na hlavu) [7].

Výpočet HDP

Hrubý domácí produkt je definován, respektive vypočítán třemi způsoby. Všechny metody vyjadřují jiný pohled na totéž. V HDP nejsou započítány služby, které lidé dělají mimo oficiální trh (např. práce na zahradě, vaření, práce protisloužbou), a také ilegální produkce (např. výroba a prodej drog, prostituce, nepříznané zisky) [7].

Existují různé varianty produktu (viz níže), které započítávají různá hlediska. Tyto údaje se však obtížně zjišťují a většinou se jedná pouze o odhady. Proto se při ekonomických srovnáních používá nejčastěji HDP [7].

² Podrobnější specifikaci těchto faktorů, které jsou předmětem podpory z hlediska vyváženého regionálního rozvoje uvádí §3 zákona 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje.

Výrobní metoda

Je nazývána též zboží nebo produktová metoda. HDP je dle ní součtem všech přidaných hodnot na daném území za dané období a čisté daně na výrobky [7].

Výdajová metoda

Protože výdaj za zboží odpovídá ceně tohoto zboží (tzn. součtu přidaných hodnot), lze produkt měřit jako součet výdajů – agregátní výdaje. Do tohoto součtu započítáváme pouze **finální výrobky**, tzn. takové, které již nejsou vstupem další výroby (nebudou v přidané hodnotě jiného zboží) [7]. Mezi další vstupy patří:

- osobní výdaje na spotřebu (statky dlouhodobého užití, krátkodobého užití, služby),
- hrubé soukromé domácí investice (fixní investice firem, změny stavu zásob, fixní investice do bytové výstavby),
- vládní výdaje na nákup statků a služeb,
- saldo obchodní bilance (hodnota vývozu - hodnota dovozu).

Výdajová metoda používá výpočet:

Agregátní výdaje = spotřeba (C) + hrubé investice (I) + veřejné výdaje (G) + čistý vývoz (NX)

Důchodová metoda

Jelikož každý výdaj v ekonomice je něčím důchodem (příjmem), můžeme produkt vyjádřit jako součet důchodů (nepočítáme-li daně) [7].

Důchodová metoda stanovuje HDP dle výpočtu.

HDP = Náhrady zaměstnancům vyplacené rezidentskými sektory + Hrubý provozní přebytek národního hospodářství + Smíšený důchod + Čisté daně na produkci a dovoz (daně mínus dotace) [7].

2.3.2 Nezaměstnanost

Mezi základní ukazatele ekonomické aktivity patří míra zaměstnanosti a míra nezaměstnanosti. Nezaměstnanost je nejzávažnějším problémem každé moderní společnosti. Při vysoké míře nezaměstnanosti dochází k mrhání základních zdrojů a důchody obyvatelstva jsou nízké. Všechny tyto negativní vlivy ovlivňují spokojenost obyvatelstva, jejich rodinný život a emoce.

Za **nezaměstnaného** je v ekonomické teorii považována osoba schopná pracovat, která však nemůže najít placené zaměstnání. Obecně (metodika Mezinárodní organizace práce) se za nezaměstnaného považuje osoba, která [17]:

- je starší patnácti let,
- aktivně hledá práci,
- je připravena k nástupu do práce do 14 dnů.

Míra nezaměstnanosti je pak podíl nezaměstnaných ku všem osobám schopným pracovat (tedy zaměstnaným i nezaměstnaným).

$$u = \frac{U}{E+U} \quad \text{neboli} \quad u = \frac{U}{L}$$

kde u - míra nezaměstnanosti; U - počet lidí bez práce; E - počet zaměstnaných lidí; L - celkový počet pracovních sil ($L=E+U$).

V praxi se přesnost takového měření těžko zajišťuje, každá metoda má své nedostatky. Nezaměstnanost může být také rozlišována jako [17]:

- dobrovolná – osoba setrvává dobrovolně nezaměstnaná, není ochotna přijmout práci za nabízenou mzdu (nezahrnuje se do statistik nezaměstnaných, viz výše);
- frikční (dočasná) - člověk přeruší práci na chvíli, než si najde novou, je nezaměstnan, dále např. absolvent školy;
- sezónní – souvisí např. s ročním obdobím – třeba v zimě je na horách zaměstnáno více správců lyžařských vleků než v létě, v zimě je více nezaměstnaných stavbařů;
- cyklická - souvisí s průběhem hospodářského cyklu. V době, kdy se ekonomika nachází v hospodářské depresi, je zaměstnáno méně lidí než v době konjunktury.
- systémová (strukturální) – nezaměstnaný skutečně nemůže sehnat práci ve svém oboru, souvisí s nesouladem nabídky práce a poptávky po práci (např. nadbytek horníků po uzavření dolů v ostravsko-karvinském uhelném revíru). Řešením je rekvalifikace;
- dlouhodobá - nezaměstnaný nemá práci déle než 1 rok. V takovém případě je velmi těžký návrat zpět do práce [17].

Přirozená míra nezaměstnanosti

Přirozená míra nezaměstnanosti je nejnižší dlouhodobě udržitelná míra nezaměstnanosti odpovídající potenciálnímu produktu. Její výše je pro každou ekonomiku jiná a nelze ani říci, že by tato míra byla žádoucí - je prostě přirozená. V přirozené míře tedy není zahrnuta cyklická nezaměstnanost. Míra nezaměstnanosti v ekonomice fluktuuje okolo přirozené míry nezaměstnanosti díky hospodářským cyklům (v recesi je míra nezaměstnanosti vyšší, než je přirozená míra nezaměstnanosti) [17].

Příčiny nezaměstnanosti [17]:

- pojištění a podpory v nezaměstnanosti (zvyšují dobrovolnou nezaměstnanost),
- zákon o minimální mzdě,
- odbory a kolektivní vyjednávání (forma kartelu, která díky své síle může donutit zaměstnavatele ke zvýšení mezd, i když si to vzhledem ke své produktivitě nezaslouží),
- mzdová rigidita,
- efektivní mzdy (zaměstnavatel zaplatí zaměstnancům více, než musí, a tím je více motivuje).

Rozsah nezaměstnanosti je měřen pomocí míry nezaměstnanosti. V současné době je míra nezaměstnanosti zjišťována pomocí dvou odlišných metodik, které jsou uvedeny níže [17].

Obecná míra nezaměstnanosti sledovaná Českým statistickým úřadem je ukazatel získaný z výsledků VŠPS podle mezinárodních definic a doporučení (Mezinárodní organizace práce ILO). Procentuálním způsobem vyjadřuje podíl počtu nezaměstnaných na celkové pracovní síle. Mimo toho jsou publikovány specifické míry nezaměstnanosti, které vyjadřují vždy podíl nezaměstnaných v určité skupině k počtu zaměstnaných i nezaměstnaných osob, které k dané skupině náleží [17].

Míra registrované nezaměstnanosti sledovaná Ministerstvem práce a sociálních věcí představuje podíl vyjádřený v procentech, kde v čitateli je počet dosažitelných neumístěných uchazečů o zaměstnání (ke konci období) a ve jmenovateli součet počtu zaměstnaných z VŠPS, pracujících cizinců

registrovaných na úřadech práce nebo s platným povolením k zaměstnávání či živnostenským oprávněním, a počtu dosažitelných neumístěných uchazečů o zaměstnání (klouzavý roční průměr) [17].

Míra nezaměstnanosti a její regionální rozdíly jsou vždy negativním sociálním jevem a indikátorem nevyužitého pracovního potenciálu regionu. Pro regionální politiku rozvoje je to výzva a příležitost pro budoucnost.

2.3.3 Dopravní infrastruktura

Kvalitní dopravní infrastruktura je jedním z limitujících faktorů rozvoje národního hospodářství a tím i regionálního rozvoje, neboť umožňuje mobilitu výrobních faktorů. Je zřejmé, že s postupující globalizací její význam roste [15].

V současné době lze v dopravě pozorovat tyto trendy [15]: rostoucí mobilita společnosti za cenu zhoršování kvality života zdraví emisemi a hlukem z automobilové dopravy, nežádoucí růst emisně a energeticky náročné individuální dopravy na úkor využívání veřejné hromadné silniční i drážní dopravy zejména v důsledku rostoucí potřeby flexibility a mobility pracovní síly a nutnosti zajištění dodávek zboží JIT (just in time), podfinancování údržby a oprav komunikací, narůstá význam kvalitního dopravního spojení pro rozvoj do regionů a zlepšování podmínek života jejich obyvatel

Vedle technických faktorů však růst automobilové dopravy do značné míry souvisí i s psychosociálními aspekty. Automobil se stal symbolem nezávislosti a majetku, bez ohledu na ekonomickou stránku vlastnictví tohoto statku [15].

2.3.4 Životní prostředí

Životní prostředí je soubor vnějších podmínek - živých i neživých (organismy, ovzduší, voda, půda, horniny, ekosystémy, energie), které člověka obklopují. Je to část světa, s níž je člověk ve vzájemném kontaktu. Ovlivňuje jej svým chováním a sám si ho přizpůsobuje, je předpokladem pro jeho další vývoj [15].

Přírodní podmínky jsou směrujícím faktorem, které určují funkční využití území pro cestovní ruch. Jednotlivé složky přírodního prostředí určují kvalitu přírodního prostředí a rozhodují o umístění dílčích aktivit (například cestovního ruchu) v území. Přírodní atraktivita území je určována kontrastními formami reliéfu, klimatem, hydrologickými poměry a rozmanitostí fauny a flóry [15].

Nejdůležitější pro ochranu životního prostředí je zajištění finančních prostředků na projekty, které směřují ke zlepšování kvality životního prostředí, jelikož kvalitní životní prostředí zvyšuje atraktivitu území pro život, práci a investice. Financování životního prostředí vytváří základní předpoklad pro přípravu projektů, které mohou být realizovány z veřejných prostředků krajů a fondů EU a jejichž cílem je zlepšit stav jednotlivých složek životního prostředí a podpořit tak udržitelný rozvoj.

Stav životního prostředí v ČR se zlepšuje vlivem poklesu produkce v části průmyslových odvětví s nejvyššími exhalacemi, které nejvíce zatěžují životní prostředí a také důsledkem investic do moderních zařízení na ochranu životního prostředí – využívání technologií k omezování emisí znečišťujících látek do ovzduší, výstavba čistíček odpadních vod, apod. Stav v jednotlivých krajích je však s ohledem na přírodní podmínky a strukturu ekonomiky značně rozdílný, podle vývoje jednotlivých složek jsou některá území bezproblémová, avšak v jiném ukazateli se může jednat o území extrémně zatížená [15].

3 Regionální porovnání

Jedním z předpokladů pro porovnání je, kromě stanovení cílů, vytýčení hypotéz, vymezení základních pojmů také získání vhodných dat a informací [9].

3.1 Zjištění územní různosti

Rozdíly mezi regiony plynou z jejich odlišných přírodních a socioekonomických podmínek, geografické polohy v rámci vyššího územně-správního celku, možnosti využití regionálních zdrojů, ale i obecných společensko-politických podmínek. Rozsah faktorů ovlivňujících nerovnosti mají velký vliv na rozvoj nebo zaostávání jednotlivých regionů.

Výše uvedené přístupy nám slouží k identifikaci územních růzností, nemůžeme je však považovat za celkové hodnocení celého regionu.

3.2 Metodické přístupy pro regionální porovnání

Pro účely regionálních analýz se doporučuje [9]:

- používat zpravidla data roční, jsou definitivní a komplexnější;
- využívat především data oficiálních státních institucí (např. Český statistický úřad - ČSÚ), která jsou k dispozici zpravidla formou datovýchází, registrů a jiných datových zdrojů, jsou sledována za delší časové období (časové řady) a zpravidla jsou harmonizována s metodologií EU;
- orientovat se na data, která jsou relevantní (mají odpovídající vypovídací schopnost) k analyzovanému území;
- před vlastním čerpáním z informačních zdrojů osobně konzultovat vhodnost dat a jejich zdrojů se státními orgány, které za sběr a provoz datovýchází odpovídají. ČSÚ má své krajské reprezentace - útvary informačního servisu v každém krajském městě;
- údaje získané šetřením prováděným zpracovatelem analýzy nebo šetřením organizovaným na zakázku používat v případech, kdy oficiální data nejsou k dispozici. V analýze je však nutno taková data označit, případně stručně charakterizovat způsob jejich zjištění. Označení dat je nutné zvláště v tom případě, pokud má být analýza připravena pro orgány EU. Upozorňuje se na skutečnost, že taková šetření (u obyvatelstva nebo podniků) mají vždy charakter dobrovolnosti a musí být zabezpečena zákonná ochrana individuálních dat.

3.3 Zdroje informací

Český statistický úřad

Základním úkolem Českého statistického úřadu je, v souladu se zákonem č. 89/1995 Sb. o státní statistické službě, činnost zahrnující získávání údajů, vytváření statistických informací o sociálním, ekonomickém, demografickém a ekologickém vývoji České republiky a jejích jednotlivých částí, poskytování statistických informací a jejich zveřejňování. Při získávání údajů a zpracování a vyhodnocování statistických informací postupuje tak, aby nebyla narušena objektivita informací a nebyly omezeny nebo zkresleny zveřejňované údaje.

Datovým základem pro regionální statistiku ČSÚ jsou jednotné regionální databáze, jejich vznik započal v 90. letech. Regionální databáze Českého statistického úřadu jsou dvě: KROK a MOS. Vybraná data regionálních databází jsou interaktivně k dispozici přes webové stránky ČSÚ (www.czso.cz), ale také portálu veřejné správy. V následujícím textu jsou popsány další důležité datové zdroje ČSÚ, včetně těchto dvou regionálních databází [9].

Datové zdroje Českého statistického úřadu

- **Datová báze MOS/MIS** - ukazatelé městské a obecní statistiky, obsahuje charakteristiky výhradně pro každou z cca 6300 obcí (např. nadmořská výška), tyto charakteristiky nejsou sčitatelné do vyšších územních celků. Databáze obsahuje rovněž za každou obec indikátory sčitatelné od obcí směrem k větším územím až po úroveň ČR (např. počet obyvatelstva). Datová báze obsahuje několik set ukazatelů vedených v časových řadách od roku 1993. K dispozici jsou i data za seskupení obcí, např. za území, na kterém působí obec s rozšířenou působností [9].
- **Datová báze KROK** - ukazatele za okresy a kraje, obsahuje údaje získané agregací z jednotlivých obcí sčitatelné až do úrovně ČR, údaje zjištěné až na určité regionální úrovni (okresu nebo kraje - např. údaje z výběrových zjišťování) a sčitatelné až do úrovně ČR a data získaná desagregací celostátních dat (například údaje o regionalizovaném HDP). Datová báze obsahuje cca 1200 ukazatelů vedených v časových řadách zpravidla od roku 1995 a rozdělených do 29 kapitol. Některé kapitoly jsou ještě strukturovány do podkapitol. Údaje jsou sčitatelné do úrovně krajů (regiony NUTS 3) a do regionů soudržnosti (NUTS 2) a také do regionu NUTS 1 [9].
- **Datová báze příhraniční spolupráce** (Euroregionů) obsahuje mezinárodně dohodnutá data za jednotlivé národní části Euroregionů, v časových řadách a s metodickými popisy. Je v provozu od října 2004.
- **Výběrové šetření pracovních sil** obsahuje údaje o zaměstnanosti, nezaměstnanosti a dojížděcí do zaměstnání za vybraných soubor (cca 25 000) domácností dopočítaný na celek. Je použita metodologie schválená ILO (Mezinárodní organizace práce). Databáze poskytuje data relevantní za území kraje (NUTS 3) a vyšší (NUTS 2 i NUTS 1). Data jsou uspořádána podle místa bydliště a pracoviště dotázaného [9].

Informace, které přebírá ČSÚ od jiných institucí - jedná se zejména o údaje o školství, zdravotnictví a údaje o registrované nezaměstnanosti z Ministerstva práce a sociálních věcí.

Přístupy k datům ČSÚ - existuje několik možností, zejména [9].

- osobní kontakt s informačními servisy ČSÚ a případnou objednávkou na výběry z datovýchází, respektive na jejich uspořádání (tzv. tailor made informace);
- využití webových stránek www.czso.cz, např. odkaz "Kraje" zpřístupňuje i slovní charakteristiku kraje a tabulky s daty cca v rozsahu krajské ročenky;
- Statistická ročenka ČR a ročenky ČSÚ za jednotlivé kraje;
- Statistická ročenka životního prostředí vydávaná ve spolupráci MŽP a ČSÚ;
- vybrané publikace ČSÚ o regionech;
- informace o mapách;
- publikace o regionálních účtech;
- statistické informace ze zpracování ročních statistických dat;

Datové zdroje jiných institucí

Statistická služba v České republice není vyhrazena pouze pro ČSÚ. Důležitou roli hrají statistická pracoviště některých ministerstev, ve kterých vznikají důležité regionální statistické výpočty. Český statistický úřad doplňuje své datové zdroje využíváním těchto externích zdrojů. Při zpracování analytické části bakalářské práce zde byla také čerpána potřebná statistická data. Jsou to následující ministerstva:

Ministerstvo práce a sociálních věcí (úřady práce) má k dispozici zejména údaje o registrované nezaměstnanosti. Údaje sice nejsou mezinárodně harmonizované, jejich výhoda je ale v tom, že poskytují informace za všechny registrované nezaměstnané, a to podle místa jejich bydliště. Je možno zjistit [9]:

- počty nezaměstnaných dle obcí, mikroregionů, okresů, regionů NUTS 1 až NUTS 3,
- strukturu nezaměstnaných podle pohlaví, věku a vzdělání a vybraných skupin, jako jsou absolventi škol, občané se změněnou pracovní schopností,
- počty volných pracovních míst a počty uchazečů připadajících na jedno pracovní místo,
- objem vyplacených podpor v nezaměstnanosti.

Ministerstvo životního prostředí a jeho instituce - k dispozici jsou zpravidla údaje za území krajů nebo za vybrané chráněné oblasti, které se týkají [9]:

- znečištění ovzduší,
- odpadů,
- vodovodů a kanalizací, včetně kvality vody podle povodí a měřících stanic,
- poddolovaných území (podle daného území).

Ministerstvo dopravy a spojů

Jedním z úkolů ministerstva dopravy a spojů je vedení resortní dopravní statistiky. Výsledky jednotlivých dopravních oborů zveřejňuje jednou ročně v podobě ročenky. Na základě dohody mezi Českým statistickým úřadem ministerstvo zajišťuje svými statistickými výkazy nezbytné souhrnné informace naturální povahy (infrastruktura, dopravní park, přepravní výkony apod.). Sběr statistických dat o nehodách v silničním provozu provádí Ředitelství dopravní policie a statistické údaje o dopravním parku silničních vozidel jsou zpracovávány z Centrálního registru vozidel MDS. Dopravu nelze vymezit pouze do oblasti určené státními hranicemi, je také důležitá vazba národní statistiky na statistiku mezinárodní [9]:

Údaje za území krajů nebo za vybranou dopravu, které se týkají: silniční dopravy, železniční dopravy, letecké dopravy, veřejné osobní dopravy, vodní dopravy.

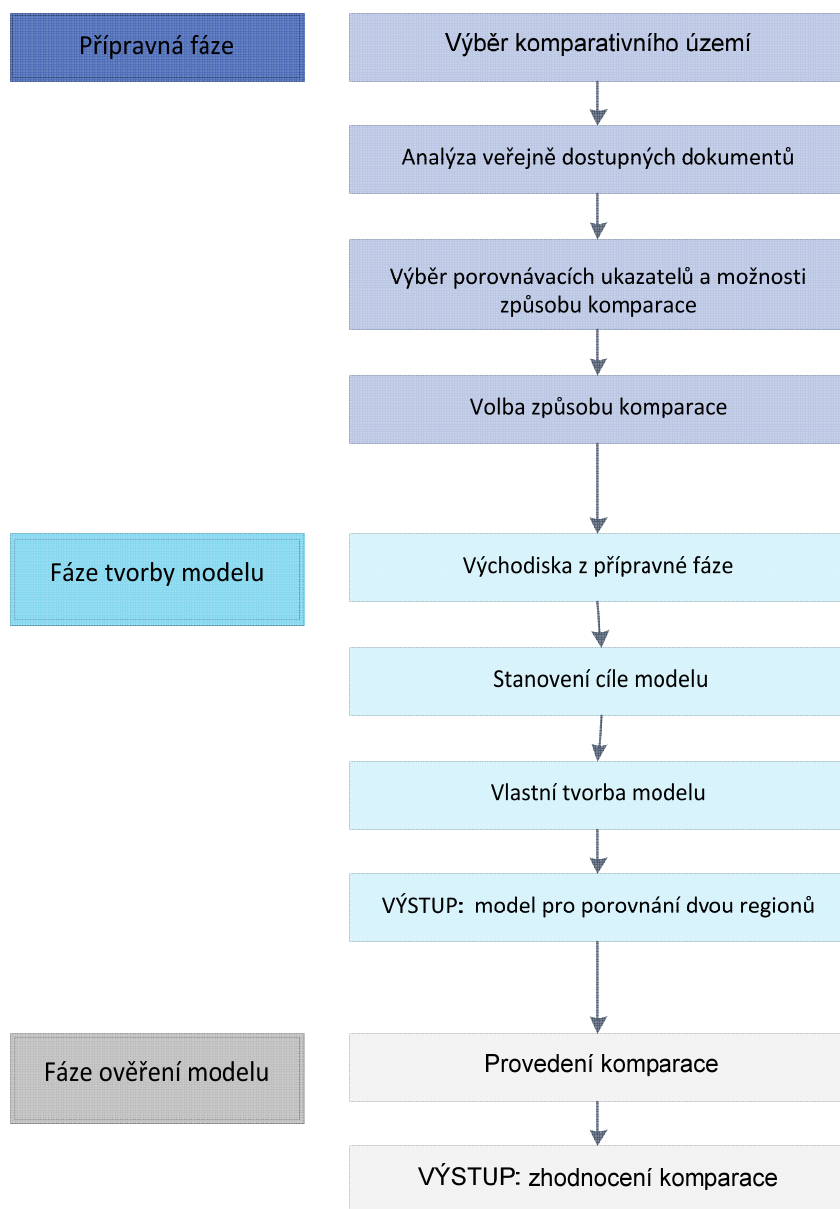
Zdroje z krajských portálů:

Mnoho dalších informací lze nalézt také na krajských internetových stránkách ČSÚ na nichž jsou veřejnosti k dispozici nejaktuálnější výsledky statistických zjišťování daného kraje, ale také informace o vlastní činnosti úřadu.

Pro porovnání a zhodnocení regionálních problémů a předpokladů pro požadovaný rozvoj krajů lze jako podklad využít existujících SWOT analýz daných regionů, které jsou součástí strategických dokumentů. Dokumenty každoročně zpracovává příslušný krajský úřad. Je dostupný na webových stránkách.

4 Postup zpracování

Podle nalezených a zpracovaných informací v předchozí části bakalářské práce jsem navrhla postup pro porovnání dvou regionů. Nejdříve je model v grafickém vyjádření (viz Obrázek 1: Postup zpracování) a posléze je model podrobněji rozepsán v textu.

Obrázek 1: Postup zpracování

4.1 Přípravná fáze

4.1.1 Výběr komparativního území

Pro porovnání krajů je nutné vybrat kraje, které jsou si podobné v hlavních ukazatelích – rozlohou, počtem obyvatel, charakteristikami geografického a životního prostředí aj.

4.1.2 Analýza veřejně dostupných zdrojů

Pro analýzu dat byla záměrně vybrána veřejně dostupná data, která jsou k dispozici každému, kdo by prováděl podobnou komparaci dle navrženého modelu. Jsou to především:

Statistická ročenka

Statistická ročenka jednotlivých krajů je jednou ze základních publikací regionálního pracoviště Českého statistického úřadu. Vychází každoročně ve všech krajích ČR. Tyto obsahově sjednocené krajské ročenky navazují na celostátní statistickou ročenku, zpracovávanou v ústředí Českého statistického úřadu.

www stránky ČSÚ

Základním zdrojem zveřejněných údajů jsou státní statistická zjišťování. Veškeré informace celostátního charakteru lze dohledat na webových stránkách Českého statistického úřadu. Na nichž jsou veřejnosti k dispozici nejen nejaktuálnější výsledky statistických zjišťování, ale také informace o vlastní činnosti úřadu.

Portály Krajských úřadů

Obsahují základní údaje krajských úřadů, dále každoročně vydávané strategické dokumenty krajů, případně strategie rozvoje krajů, které obsahují i SWOT analýzy budoucího rozvoje. **Rizikem** u SWOT analýz je rozdílnost a kvalita v jejich zpracování a také fakt, že mají někdy pouze souhrnný charakter [19].

Portály jednotlivých ministerstev

Datovým zdrojem Českého statistického úřadu jsou jednotlivé portály ministerstev, jedná se zejména o údaje z oblasti dopravy, údaje o registrované nezaměstnanosti, školství a zdravotnictví.

4.1.3 Volba porovnávacích ukazatelů a způsobu komparace

Subjektivní volba dle zpracovatele: zaměřeno na ekonomiku regionů: HDP, nezaměstnanost, životní prostředí, dopravu.

Pro provedení komparace existuje více možností, zejména.

Porovnání kvantitativních znaků

Statistické údaje je možné dohledat na portále ČSÚ v souhrnných tabulkách. Data jsou veřejně dostupná. Český statistický úřad také vydává souhrn dat ve statistické ročence, která je dostupná i v tištěné podobě. Pro potřeby navrženého modelu je nutné dodržet předem nastavená kritéria, a tím se vyvarovat rizikům.

- **Rizika:** Jestliže podobnost vybraných krajů nebude vybrána správně např. podle počtu obyvatel, rozlohy, geograficky, výsledek bude zkreslený.
- **Eliminace rizika:** Ukazatele budeme jednoznačně vztahovat k podobnostem výše uvedeným, z důvodu vypovídající hodnoty.

Porovnání trendů

Trendy lze porovnávat z časových řad. Statistický úřad poskytuje časové řady v dostatečném rozsahu; záleží na tom, jak časovou řadu vybereme (očistíme) a tím dokážeme trendovou křivku ovlivnit.

- **Rizika:** Velký růst trendu může být v „začátcích“, tzn. velký růst trendu na začátku sledovaného období, nemusí jednoznačně znamenat dobrou situaci v kraji.
- **Eliminace rizika:** Zadat porovnávací znaky pouze v krátkém období, kde eliminujeme velké výkyvy v hodnotách (např. zadání období 3 let).

Dotazníkový průzkum

- **Rizika:** Dotazníkovým průzkumem dochází k vyhodnocování pouze určitých skutečností. Skutečnosti se dají značně ovlivnit, a to postojem, momentálním názorem, preferencí dotazovaného nebo vhodně kladenými otázkami v daném dotazníku. Dotazníkový průzkum je také náročný na čas a finanční prostředky a bude nejvíce odrážet pouze aktuální problémy dotazovaného území.
- **Eliminace rizika:** Oslovit dotazníkem velkou skupinu respondentů (stovky až tisíce) porovnávaného území.

4.1.4 Volba způsobu komparace

Podkladem pro provedení porovnání dvou krajů byly následující dva zdroje:

- Prvním zdrojem jsou statistické údaje Českého statistického úřadu a dalších centrálních úřadů vycházející z měřitelných ukazatelů.
- Druhým zdrojem pro srovnávací účely byly hodnoceny zejména výsledky SWOT analýz vyjadřující názory krajských orgánů, které zároveň ukazují na dlouhodobě existující faktory možného rozvoje.

Pro komparaci byly zvoleny kvantitativní znaky a SWOT analýzy z důvodu:

- Kraje si jsou v mnoha směrech podobné: rozlohou, demograficky, v minulosti součástí jednoho kraje...
- Dotazníkový průzkum byl vyloučen záměrně z důvodu vysoké časové, finanční náročnosti a možnosti ovlivnit výsledky komparace neoslovením dostatečného počtu obyvatel zvolených území.

Rozsah komparace – kvantitativní znaky, SWOT analýzy:

- Údaje k dispozici z ČSÚ a jednotlivých ministerstev u jednotlivých ukazatelů od roku 2000 – 2009. Aktuální data jsou vždy zpracovávána až rok následující, proto není možné v komparaci aktuální data zahrnout. U některých kvantitativních ukazatelů je nutností přepočítat ukazatel na 1 obyvatele nebo m² celkového území kraje z důvodu porovnatelnosti.
- Využití SWOT analýz zpracovaných v rámci aktuálních programů rozvoje jednotlivých krajů vypracované pro programové období Evropské unie 2007-2013, Strategie rozvoje jednotlivých krajů a Programy rozvoje krajů. Údaje ze SWOT analýz směřovat pouze k vybranému ukazateli.

4.2 Fáze tvorby modelu (model pro porovnání regionů)

4.2.1 Východiska z přípravné fáze

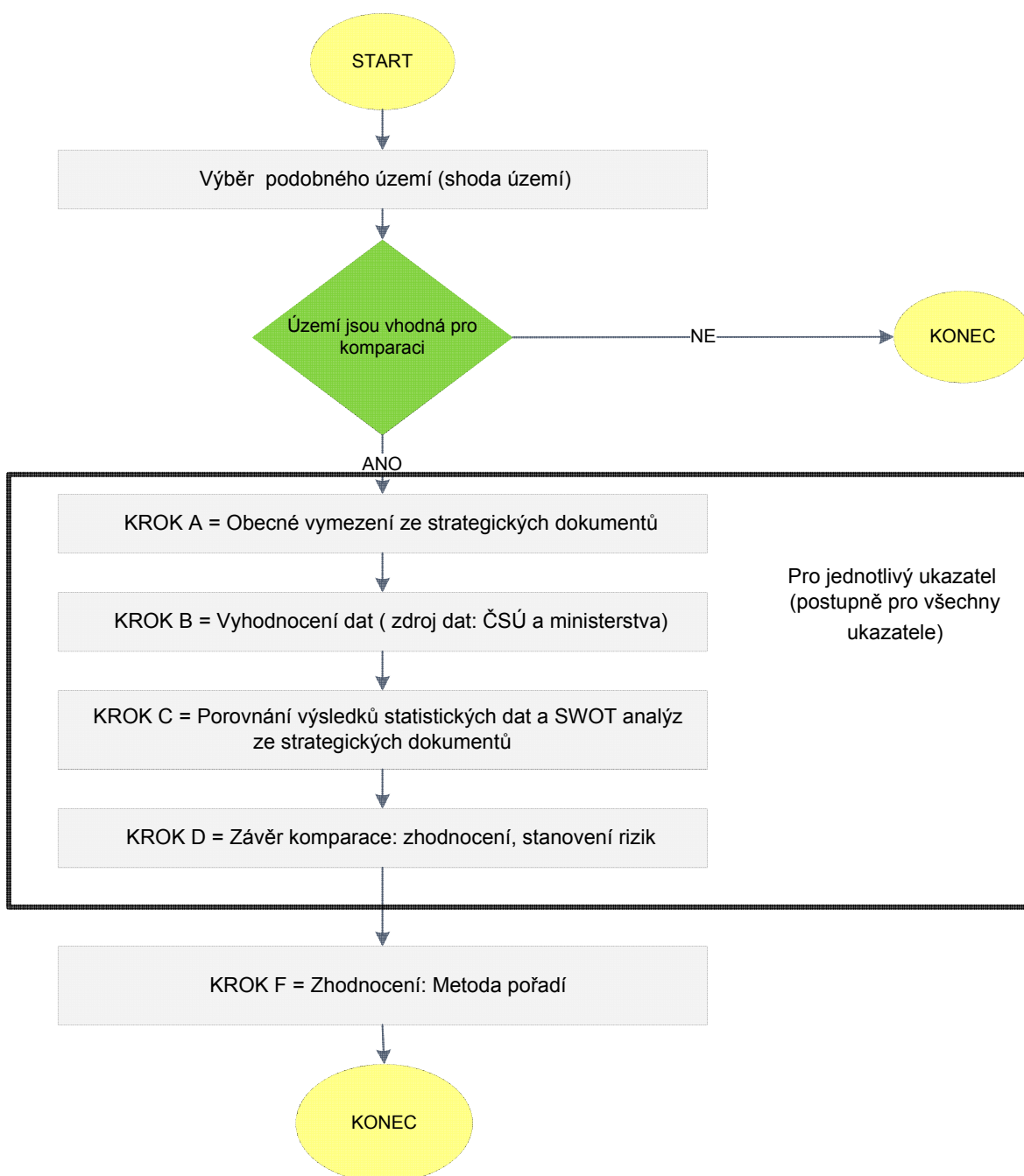
- Je nutno vybrat území s nejvyšší shodou základních ukazatelů.
- Nejdostupnější a tedy nejvyužitelnější jsou data z veřejně přístupných zdrojů, tzn. data z ČSÚ a data strategických dokumentů krajských úřadů.
- Výběr ukazatelů je subjektivní volbou zpracovatele konkrétní komparace.
- Pro komparaci je vhodné použít formu kvantitativního porovnání.

- Je vhodné využít regionální SWOT analýzy, a to takové jejich faktory, které se jednoznačně vztahují k vybranému ukazateli.

4.2.2 Stanovení cíle modelu

Před tvorbou modelu jsem si vymezila cíl modelu:

Cílem modelu je podat informaci o dvou podobných územích v oblastech jejich rozvoje. Model porovnává vybrané ukazatele krajů. Snahou bakalářské práce bylo vytvořit **jednoduchý** a **pružný** model tak, aby bylo možno v případě potřeby měnit tj. přidávat či odebírat zvolené ukazatele s dodržением doporučených kritérií na zvoleném území. Tento model pracuje s veřejně dostupnými daty, které má každý k dispozici a tato data mohou být okamžitě zpracována pro jakékoliv rozhodování.

Obrázek 2: Model pro porovnání dvou regionů

4.2.3 Vlastní tvorba modelu

Na základě zjištěných informací v analytické části jsem navrhla model pro porovnání dvou regionů. Na začátku je model zpracován v grafické formě (viz obrázek 2: Model pro porovnání dvou regionů) a podrobněji je model vysvětlen v textu.

Výběr podobného území (shoda území)

Pro výběr území vycházíme ze statistických (měřitelných) údajů. K dokreslení daného rozhodnutí nám také pomohou strategické dokumenty příslušného krajského úřadu a základní charakteristika kraje zveřejněná na webových portálech. Kriteria pro danou komparaci byla předem stanovena. Výstup je slovní a číselné porovnání v tabulce.

PRO JEDNOTLIVÝ UKAZATEL (postupně pro všechny ukazatele)

Krok A = Obecné vymezení ze strategických dokumentů

Obecné vymezení ze strategických dokumentů naznačí momentální stav sledovaného území a dokreslí možnosti rozvoje uvedené ve SWOT analýzách v úplných souvislostech. Výstup – slovní.

Krok B = Vyhodnocení dat (zdroj dat: ČSÚ a ministerstva)

Po dohledání odpovídajících dat zpracujeme tabulku a graf porovnávaných krajů dle vybraného ukazatele. Výstupem je tabulka.

Krok C = Porovnání výsledků statistických dat a SWOT analýz ze strategických dokumentů

Slovní vypracování v tabulce, dohledání a vyhodnocení dat ze statistického úřadu a SWOT analýz strategických dokumentů.

Krok D = Závěr komparace: zhodnocení, stanovení rizik

Dle výstupních dat v tabulkách a slovním porovnání zhodnotíme porovnávané kraje dle jednotlivého ukazatele, rizika stanovíme s přihlédnutím na rizika (hrozby) vycházející ze SWOT analýz daného kraje.

PRO VŠECHNY UKAZATELE:

Krok E = Zhodnocení: Metoda pořadí

Na závěr všechny ukazatele zhodnotíme metodou pořadí.

Obecný postup:

- Vytvoření soustavy kriterií (v našem případě kriteria tvoří jednotlivé porovnávané ukazatele).
- Stanovíme důležitost pořadí jednotlivých kriterií (subjektivní názor zpracovatele) od nejdůležitějšího po nejméně důležité.
- Vypočítáme váhový koeficient (v_i) jednotlivého ukazatele dle vztahu $v_i = b_i / \sum b_i$, kde b_i je pořadí důležitosti.
- Vynásobíme váhu s pořadím.
- Zhodnotíme jednotlivé výsledky u porovnávaných krajů.

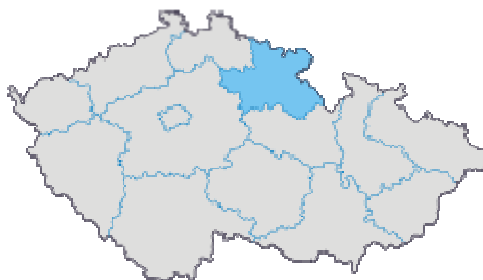
5 Ověření modelu na dvou vybraných regionech

5.1 Výběr komparativního území a stanovení podobnosti území

Na základě stanoveného modelu v analytické části a dalších dohledaných údajů a dat lze provést porovnání Královéhradeckého a Pardubického kraje, ekonomických ukazatelů: hrubý domácí produkt, nezaměstnanost, životního prostředí a doprava v obou krajích. Před vlastním porovnáním je však nutno ověřit „porovnatelnost“ vybraných území, tzn. podobnost či shodu v základních charakteristikách regionů.

Královéhradecký kraj – rozloha

V severovýchodní části Čech leží Královéhradecký kraj. Hranici kraje tvoří z více než jedné třetiny státní hranice s Polskem (208 km). Pozice kraje viz Obrázek 3: Pozice kraje na mapě České republiky. S Libereckým a Pardubickým krajem tvoří oblast Severovýchod NUTS II, patřící mezi tři největší oblasti v České republice rozlohou i počtem obyvatel. Jeho posledním sousedem je Středočeský kraj. Krajskou metropolí je město Hradec Králové vzdálená od hlavního města Prahy 112 km [22].

Obrázek 3: Pozice kraje na mapě České republiky

Na severu a severovýchodě se rozkládají pohoří Krkonoše a Orlické hory, které na jihu a jihozápadě přecházejí do úrodné Polabské nížiny. Broumovský výběžek obě pohoří od sebe odděluje, geologicky i horopisně pestrý, který byl kdysi plochou pánví mezi dvěma pohořími a kde příroda vytvořila rozsáhlá skalní města. Jsou to Teplické a Adršpašské skály, Broumovské stěny, Křížový vrch a Ostaš.

Tato oblast patří mezi nejvydatnější a nejkvalitnější zásobárny pitné vody v České republice. Významnou část území tvoří krkonošské a orlické podhůří. Hlavními vodními toky Královéhradeckého kraje jsou Labe a jeho přítoky Orlice a Metuje. Téměř celé území kraje náleží do povodí Labe, jen okrajová část Broumovského výběžku k povodí Odry. Nejvyšším vrcholem kraje je Sněžka (1 602 m n. m.) v Krkonoších, Sněžka je nejvyšší horou ČR. Nejnižší položeným bodem je hladina Labe v místě, kde opouští území okresu Hradec Králové v nadmořské výšce 202 m [22].

Po provedené reformě státní správy od 1. 1. 2000 je území Královéhradeckého kraje tvořeno pěti okresy - Hradec Králové, Jičín, Náchod, Rychnov nad Kněžnou a Trutnov. Rozlohou 4 758 km² zaujímá Královéhradecký kraj šest procent rozlohy ČR a řadí se na 9. místo v pořadí krajů. Je pátým krajem s nejvyšším podílem zemědělské půdy i lesních pozemků.

Královéhradecký kraj – obyvatelstvo

Ke konci roku 2008 měl Královéhradecký kraj celkem **554 520 obyvatel**, což je 5,3 % celkového počtu obyvatel ČR. Nejlidnatějším okresem je okres Hradec Králové

s více než 162 tisíci osobami. Naopak populačně nejmenší se 79 198 obyvateli je okres Rychnov nad Kněžnou. Hustotou 117 obyvatel na km² nedosahuje kraj celorepublikového průměru 133 osob. Rozdílná je i v okresech a pohybuje se od nejvyšší v okrese Hradec Králové (182 obyvatel na km²) po nejnižší v okrese Rychnov nad Kněžnou (81 obyvatel na km²). Rozložení obyvatelstva ukazuje Tabulka 1- Obyvatelstvo v jednotlivých okresech Královéhradeckého kraje [22].

Území kraje je vymezeno územími okresů Hradec Králové, Jičín, Náchod, Rychnov nad Kněžnou a Trutnov.

Tabulka 1: Obyvatelstvo v jednotlivých okresech Královéhradeckého kraje, zdroj:[22]

Okres	Počet obyvatel	Rozloha	Hustota zalidnění	Počet obcí
Hradec Králové	162.584	891,62	182	104
Jičín	79.128	886,63	89	111
Náchod	112.529	851,57	132	78
Rychnov nad Kněžnou	79.198	981,78	81	80
Trutnov	120.539	1146,78	105	75

Na území kraje je celkem **448 obcí**, z nichž k 31. 12. 2008 mělo **48 statut města** a 10 statut městyse. Podíl městského obyvatelstva dosáhl celkem 68,1 %. Hlavním centrem kraje je statutární město Hradec Králové s 94 498 obyvateli, druhým největším městem s 31 039 obyvateli je město Trutnov. Nejméně urbanizován je okres Jičín, kde žije i nejvíce obyvatel v obcích do 500 obyvatel (více než pětina). V kraji činil tento podíl osminu obyvatel. Průměrná rozloha obce je 1 062 ha a průměrný počet obyvatel v obci dosáhl 1 238 osob [22].

Královéhradecký kraj má nejnižší podíl obyvatel ve věku 15 – 65 let ze všech krajů a zároveň má druhý nejvyšší podíl obyvatel ve věku nad 65 let (15,7 %) hned po Hl. m. Praze (15,8 %). Průměrný věk mužů i žen je rovněž nad republikovým průměrem. Stejně je tomu v porovnání s krajským průměrem v okresech Hradec Králové a Jičín. Nejvyšší podíl obyvatel do 14 let měly okresy Rychnov nad Kněžnou a Náchod, nejvyšší podíl obyvatel ve věku 15 – 64 let byl v okrese Trutnov a ve věkové skupině nad 65 let v okrese Hradec Králové [22].

Pardubický kraj – rozloha

Pardubický kraj se nachází ve východní části Čech. Polohu kraje dále určují sousedící kraje – Středočeský, Královéhradecký, Olomoucký, Jihomoravský a Vysočina. Pozice kraje na mapě – viz Obrázek 4: Pozice kraje na mapě České republiky. Dohromady s krajem Královéhradeckým a Libereckým tvoří oblast soudržnosti Severovýchod (tzv. NUTS 2).

Obrázek 4: Pozice kraje na mapě České republiky

Část severovýchodní hranice kraje je zároveň i státní česko-polskou hranicí, odtud je kraj ohraničen jižní částí Orlických hor a nejzápadnějšími svahy Hrubého

Jeseníku. Jih a jihovýchod je lemován vrchovinnými oblastmi Žďárských vrchů a Železných hor, střed a západ kraje je tvořen úrodnou Polabskou nížinou. Orlické hory, Žďárské vrchy a Železné hory přitom patří k chráněným krajinným oblastem kraje [8].

Svou **rozlohou** 4 519 km² (5,7 % rozlohy ČR) je Pardubický kraj pátým nejmenším krajem ČR. Z celkové výměry kraje připadá 60,4 % na zemědělskou půdu, přitom orná půda tvoří 44,2 %. Lesní pozemky pokrývají 29,5 % rozlohy kraje. Nejvyšším bodem kraje je Králický Sněžník (1 424 m n. m.), který je součástí stejnojmenného třetího nejvyššího pohoří České republiky. Centrální a vrcholová část pohoří Králického Sněžníku se zbytky původní vegetace a vrchovištním rašeliništěm byla vyhlášena národní přírodní rezervací. Nejnižší bod kraje se nachází na hladině Labe u Kojic, při západní hranici kraje (201 m n. m.) [8].

Pardubický kraj se vyznačuje rozmanitostí přírodních podmínek, osídlení i průmyslové a zemědělské výroby, a proto je rozdílná i kvalita **životního prostředí**. Mezi nejméně postižená území antropogenní³ činností patří oblast podhůří a vrchovin (bez větších sídel) ve střední a severní části okresu Ústí nad Orlicí a v jižní části okresu Chrudim. Nejintenzivněji je poškozené životní prostředí v územích s koncentrovaným průmyslem, osídlením a dopravními uzly – aglomerace Pardubice, kde stupeň poškození životního prostředí zejména chemickým průmyslem a energetikou má rozměry nejvýznamnějších problémů životního prostředí v rámci ČR (Paramo, Synthesia, elektrárny Opatovice a Chvaletice) [8].

Z **vodohospodářského** hlediska je Pardubický kraj mimořádně významnou oblastí s přebytky vodních zdrojů nadregionálního významu, a to jak vod podzemních, tak odběrů vody povrchové z vodních toků. Je pramennou oblastí toků bez přísunu znečištění z cizích povodí. Na středních a horních tocích je nižší znečištění toků z odpadních vod, s výjimkou Labe a horního toku Svitavy. Ke třem největším vodním plochám kraje patří Sečská přehrada (na Chrudimce), dále Bohdanečský rybník (na Opatovickém kanále) a Pastviny (na Divoké Orlici). Část území je pokryta velkoplošnou ochranou, tj. pásmy ochrany vod, chráněnými oblastmi přirozené akumulace vod (CHOPAV⁴). Zásoby podzemních vod jsou vázány zejména na Ústeckou a Vysokomyštskou synklinálu⁵ české křídové pánve (okres Ústí nad Orlicí a Svitavy) a na kvartérní sedimenty Labe (okres Pardubice)

Pardubický kraj složený ze čtyř **okresů** – Chrudim, Pardubice, Svitavy a Ústí nad Orlicí – měl k 31. 12. 2008 celkem 451 obcí (6. nejvyšší počet obcí mezi 14 kraji ČR) s 3. nejmenší průměrnou rozlohou katastru obce 10,0 km² a 5. nejnižším průměrným středním počtem 1 142 obyvatel na 1 obec. V obcích s méně než 500 obyvateli žije 13,7 % obyvatelstva kraje. Postupně narůstá podíl obyvatel v obcích od 500 do 1 999 obyvatel, nyní 24,5 %. V obcích od 2 000 do 9 999 obyvatel je podíl obyvatel v kraji 20,0 %. Podíl obyvatel v obcích nad 10 000 obyvatel se v posledních letech zvolna snižuje, ke konci roku 2008 činil 41,9 %. Krajskou metropoli Pardubice obývá 17,4 % obyvatel kraje [8].

³ Umělá antropogenní mlha, která je směsí rozmanitých exhalátů, zejména dýmu, mlhy a některých škodlivých plynů v ovzduší. Vzniká za nepříznivých povětrnostních podmínek, zejména při inverzi, ve městech a průmyslových oblastech.

⁴ Chráněná oblast přirozené akumulace vod. V oblasti je omezení pro odběr vody, zákaz vypouštění nečištěných odpadních vod, zpřísněný režim hospodaření s TKO, zpřísněný režim pro dopravu ropných produktů

Pardubický kraj – obyvatelstvo

K 31. 12. 2008 v kraji žilo **515 185 obyvatel**, což představuje 4,9 % celkového počtu obyvatel ČR. V porovnání s rokem 2007 se jedná o nárůst počtu obyvatel kraje o 0,7 %. Nejlidnatějším okresem Pardubického kraje je okres Pardubice, následují okresy Ústí nad Orlicí, Svitavy a Chrudim. Třemi největšími městy Pardubického kraje jsou Pardubice, Chrudim a Svitavy. Z hlediska věkové struktury obyvatelstva lze v roce 2008 proti roku předchozímu sledovat pokračující pokles počtu obyvatel ve skupině obyvatel mladších 15 let – oproti roku 2007 o 0,5 %, naopak růst byl zaznamenán ve skupině 65letých a starších (o 2,6 %). Index stáří (poměr počtu obyvatel 65letých a starších k obyvatelstvu mladšímu 15 let) přitom dosahoval v roce 2008 hodnoty 103,7 (100,6 v roce 2007). Zatímco u žen dosáhl v roce 2008 index stáří hodnoty 128,3, u mužů to bylo pouhých 80,7. Tento rozdíl je způsobený zejména nižším průměrným věkem při úmrtí u mužů, ale i vyšším podílem narozených chlapců. Rozložení obyvatelstva v jednotlivých okresech ukazuje: Tabulka 2 - Obyvatelstvo v jednotlivých okresech Pardubického kraje [8].

Území kraje je vymezeno územími okresů Pardubice, Chrudim, Ústí nad Orlicí a Svitavy

Tabulka 2: Obyvatelstvo v jednotlivých okresech Pardubického kraje, zdroj:[8]

Okres	Počet obyvatel	Rozloha	Hustota zalidnění	Počet obcí
Chrudim	103.990	992,62	105	108
Pardubice	164.587	880,09	187	112
Svitavy	104.753	1.378,56	76	116
Ústí nad Orlicí	139.050	1.258,31	111	115

Jedním ze základních předpokladů zlepšení nepříznivého demografického vývoje obyvatelstva kraje je oživení **bytové výstavby** v letech 2006 a 2007. V roce 2008 však zaznamenal Pardubický kraj šestý nejnižší počet zahájených bytů na 1 000 obyvatel. Oproti předchozímu roku bylo v kraji zahájeno o třetinu bytů méně. Přestože počet dokončených bytů v kraji oproti roku 2007 poklesl o 1 %, byl po přepočtu na 1 000 obyvatel v roce 2008 mezi kraji šestý nejvyšší. Nejvyšší počet bytů v rámci kraje byl dokončen v okrese Pardubice (843 bytů), nejnižší v okrese Svitavy (280 bytů) [8].

5.2 Závěr

Ze základní charakteristiky obou uvedených krajů plyne, že oba kraje jsou vybrány správně a lze tedy pokračovat ve vzájemném porovnání podle navrženého modelu. Kriteria jsou slovně hodnocena v následující tabulce.

Tabulka 3: Nezbytná kritéria pro porovnání

Předmět rozhodování: porovnání krajů		
alternativy: kraje	Královéhradecký kraj	Pardubický kraj
Nezbytná kritéria		
1. geografická poloha	stejná	stejná
2. počet obyvatel	téměř totožný	téměř totožný
3. průmyslové zaměření	stejně	stejně

5.3 Porovnání zvolených ukazatelů u vybraných krajů (kroky A až D)

5.3.1 Hrubý domácí produkt

Krok A = Obecné vymezení ze strategických dokumentů

Základním zdrojem informací jsou zveřejněné strategické dokumenty regionů [19].

Pardubický a Královéhradecký kraj patří z hlediska výše HDP na obyvatele mezi průměrně rozvinuté kraje ČR. Vývoj HDP ve stálých cenách vykazoval v posledních letech (2000-2008) obdobnou dynamiku jako ostatní kraje státu. V roce 2008 byl zaznamenán v Královéhradeckém kraji hrubý domácí produkt 162 711 mil. Kč a v Pardubickém kraji 151 655 mil. Kč. V tomto ukazateli je ve výhodě Kraj Královéhradecký.

Z hlediska výše HDP na obyvatele patří kraje k průměrně výkonným krajům v ČR, jejich podíly se dlouhodobě udržují rozpětí 80 – 90% průměru ČR. Rozdílná ekonomická úroveň má dlouhodobý charakter, nelze ale hovořit o vyšší či nižší ekonomické prosperitě krajů. Obdobné disparity lze najít i v jiných krajích ČR.

Přepočítáním HDP na jednoho obyvatele (vydělíme HDP počtem obyvatel daného kraje), dostaneme HDP na hlavu, které se zde používá při srovnávání vyspělosti ekonomik jednotlivých krajů. Z dat ČSU jednoznačně vyplývá, že Pardubický kraj je v porovnání HDP na obyvatele lépe než kraj Královéhradecký.

Krok B = Vyhodnocení dat (zdroj dat ČSÚ a ministerstva)

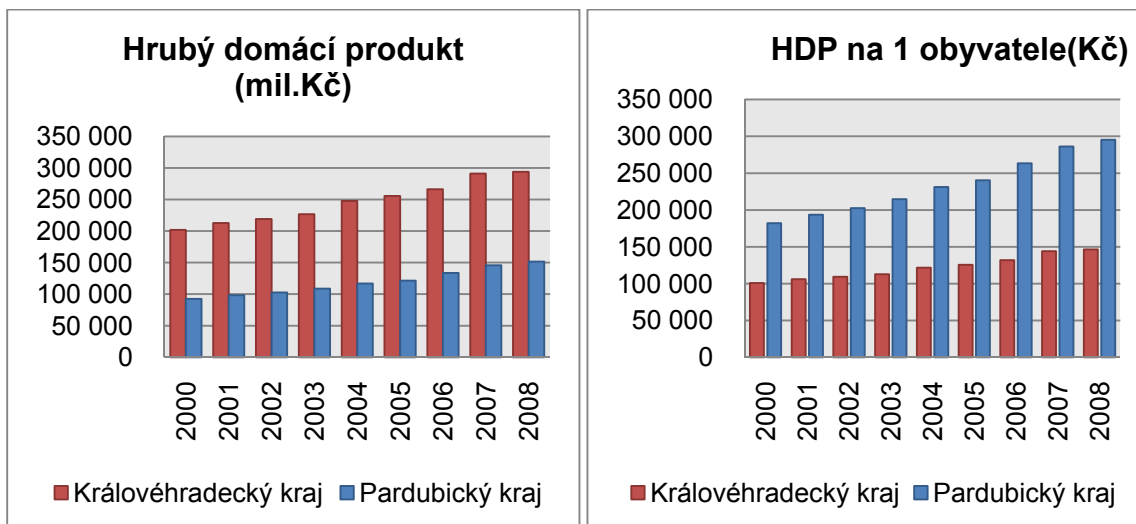
Tabulka 4: Makroekonomika 2006 - 2008 Královéhradecký a Pardubický kraj
[zdroj dat: ČSÚ, tabulka: vlastní]

	Královéhradecký kraj			Pardubický kraj		
	2006	2007	2008	2006	2007	2008
Hrubý domácí produkt (mil. Kč)	146 242	160 244	162 711	133 511	145 651	151 655
na 1 obyvatele (Kč)	266 319	291 076	293 960	263 436	286 196	295 219
na 1 obyvatele (ČR = 100 %)	84,9	85,0	83,1	83,9	83,6	83,5
Vývoj HDP ve stálých cenách (předchozí rok = 100)¹⁾	103,7	105,9	100,9	107,2	107,0	105,2
Hrubá přidaná hodnota (mil. Kč)	131 959	144 043	146 496	120 472	130 925	136 542
podíl terciárního sektoru (%)	52,2	50,1	51,4	52,7	51,9	52,2
Tvorba hrubého fixního kapitálu (mil. Kč)	24 564	26 486	.	21 334	27 400	.
na 1 obyvatele (Kč)	44 734	48 111	.	42 095	53 839	.
na 1 obyvatele (ČR = 100 %)	57,7	55,8	.	54,3	62,4	.
Čistý disponibilní důchod domácností (mil. Kč)	82 658	89 805	96 909	74 042	81 173	88 372
na 1 obyvatele (Kč)	150 528	163 127	175 079	146 095	159 501	172 030
na 1 obyvatele (ČR = 100 %)	97,0	96,4	96,3	94,1	94,3	94,7
Vývoz (mil. Kč)	89 661	103 220	98 501	154 022	191 646	188 744
z toho do EU ²⁾ (%)	80,1	75,4	77,9	83,3	82,4	83,2

¹⁾ data jsou zpětně revidována; pokud není uvedeno jinak, jedná se o údaje v běžných cenách

¹⁾ do roku 2003 používány stálé ceny roku 2000, od roku 2004 používány stálé ceny předchozího roku

²⁾ do roku 2006 jsou údaje za EU 25, od roku 2007 údaje za EU 27

Graf 1: Makroekonomika 2000 - 2008 Královéhradecký a Pardubický kraj
[zdroj dat: ČSÚ, graf vlastní]

Krok C = Porovnání výsledků statistických dat a SWOT analýz ze strategických dokumentů

Tabulka 5: Makroekonomika Královéhradecký a Pardubický kraj
[zdroj dat: ČSÚ, SWOT analýza krajů [19] , tabulka: vlastní]

Kraj	Statistická data	SWOT analýza
Královéhradecký kraj	Z hlediska výše HDP na obyvatele patří kraj k průměrně výkonným krajům v ČR, jejich podíly se dlouhodobě udržují rozpětí 80 – 90% průměru ČR. HDP (mil. Kč) v roce 2008 byl 162 711, na 1 obyvatele 293 960 Kč	<p>Silná stránka:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vývoj HDP má každoročně stoupající tendenci. <p>Slabá stránka:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dynamika HDP a tempa růstu ve sledovaném období je pomalé, KHK je až v druhé polovině krajů ČR. <p>Příležitost:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rozvoj přeshraniční spolupráce rozvoj inovativních forem podnikání, rozvoj spolupráce mezi univerzitou a podnikatelským sektorem. <p>Hrozba:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Míra investic a tvorba hrubého fixního kapitálu vykazuje trvale sestupný trend.
Pardubický kraj	HDP (mil. Kč) v roce 2008 byl 151 655 ,na 1 obyvatele 295 219 Kč	<p>Silná stránka:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vysoký podíl malého a středního podnikání na celkové zaměstnanosti a HDP <p>Slabá stránka:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nedostatek dostupných finančních prostředků potřebných pro inovační podnikání <p>Příležitost:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zvýšení konkurenceschopnosti firem v důsledku užší spolupráce, rozvoj klastrových iniciativ <p>Hrozba:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nevyužívání a nízká podpora regenerací průmyslových areálů a jejich částí

Krok D = Závěr komparace: zhodnocení, stanovení rizik

Z hodnocení SWOT analýz a statistických dat jednotlivých krajů plyne každoročně stoupající úroveň HDP, avšak pomalejší tempo růstu vzhledem k dynamice u KHK.

Oba kraje vidí svoji příležitost v rozvoji podnikání a zvýšení konkurenceschopnosti firem a jejich spolupráce.

Žádoucí je pro oba kraje rostoucí HDP, stoupající produktivita práce, rozvoj podnikání, vyšší tvorba fixního kapitálu, což je všeobecným přáním všech krajů a celkově i České republiky. Pro Pardubický kraj je **rizikem** nízká podpora regenerací průmyslových areálů a v Královéhradeckém kraji vidí hrozbu v trvale sestupném trendu tvorby fixního kapitálu a míře investic.

5.3.2 Nezaměstnanost

Krok A = Obecné vymezení ze strategických dokumentů

Zdrojem informací jsou zveřejněné strategické dokumenty regionů [19].

Míra nezaměstnanosti se zvýšila ve druhé polovině 90. let minulého století v souvislosti s restrukturalizací ekonomiky a postupným tlakem na zvyšování produktivity a efektivity hospodaření ze strany managementu soukromých firem a ekonomickým útlumem zemědělství. Po hospodářské krizi v listopadu 2008 nezaměstnanost trvale roste.

Hlavním omezujícím faktorem vyšší nezaměstnanosti je nedostatek odvětví náročných na koncentraci vysokého počtu pracovních sil, například hutnictví, těžké strojírenství apod., které v minulosti postihl ekonomický úpadek. Stagnující míra nezaměstnanosti je v posledních letech důsledkem zejména pokračující restrukturalizace firem a zvýšený tlak na produktivitu práce, výkonnost a efektivnost.

V území jednotlivých krajů jsou zřejmé rozdíly v míře nezaměstnanosti, což je důsledek úpadku zejména tradičních výrobních odvětví, které nebyly schopny konkurovat zejména levnému asijskému zboží (textilní průmysl). Proti nárůstu nezaměstnanosti působí v posledních letech trend růstu pracovních míst v jiných odvětvích a oborech zaznamenávajících nárůst tržeb a exportu (výroba automobilových komponentů, plastů, elektrotechnický průmysl, stavebnictví).

Na regionální rozdíly v míře nezaměstnanosti má významný vliv kvalifikační nesoulad mezi nabídkou a poptávkou na trhu práce. Řešení tohoto problému spočívá především ve zlepšování systému celoživotního učení, resp. zvyšování adaptability všech institucí vzdělávací soustavy na kvalifikační požadavky zaměstnavatelů v oblasti rekvalifikací a nabídky studijních oborů. Vzdělávací soustava by měla změnit přístup takovým způsobem, aby zaměstnavatelé, absolventi škol, vzdělávacích a rekvalifikačních kurzů a uchazeči o zaměstnání získali postavení klientů. Vzdělávací instituce by měly potom uplatňovat obdobu klientského přístupu existujícího v soukromé sféře.

Absolventi škol představují rizikovou skupinu pracovních sil, protože uplatnit se v období jednoho až dvou let po ukončení studia bez zkušeností je v současnosti velice obtížné. Neúspěšnost při hledání pracovního místa na počátku pracovní kariéry může vést ke ztrátě motivace a může vyústit v další závažný problém - a sice v příklonu k sociálně patologickým jevům.

Na vyšší nezaměstnanost v některých částech regionu mají značný vliv také reálné možnosti stěhovat se nebo dojíždět za prací. V tomto směru je patrná vyšší nezaměstnanost v příhraničních oblastech a oblastech s nižší mírou osídlení. Právě na oblast dopravní dostupnosti a obslužnosti bychom se měli nejvíce zaměřit, protože by tím vyřešila nejen nezaměstnanost, ale i problém udržení obyvatelstva v méně osídlených oblastech krajů, zejména mladých lidí, kteří mají tendenci stěhovat se do měst a jejich blízkého okolí.

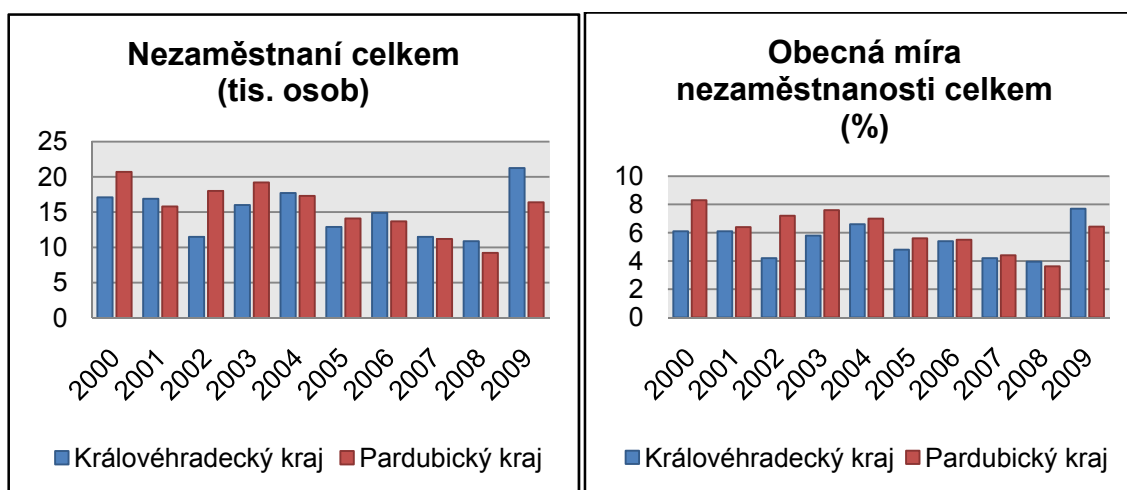
Vysoká míra nezaměstnanosti je často spojována se špatným nastavením systému v oblasti vyplácení sociálních dávek, vysoké minimální mzdy a životního minima, ale i dalšími faktory, které brání pružnému fungování trhu práce. Konkrétní opatření, která by zlepšila postavení zaměstnanců i zaměstnavatelů, však patří do kompetence vlády a parlamentu ČR.

Ve střednědobém časovém horizontu lze očekávat mírný pokles nezaměstnanosti v souvislosti s pokračujícím ekonomickým růstem. V dlouhodobém časovém horizontu bude vývoj míry nezaměstnanosti velmi silně ovlivněn schopností firemní sféry reagovat na sílící konkurenci z rozvíjejících se ekonomik a nasměrováním ekonomického potenciálu regionu na produkci a služby s vysokou přidanou hodnotou

Krok B = Vyhodnocení dat (zdroj dat: ČSÚ a ministerstva)

Tabulka 6: Nezaměstnanost Královéhradecký a Pardubický kraj
[zdroj dat: ČSÚ, tabulka: vlastní]

	Královéhradecký kraj			Pardubický kraj		
	2007	2008	2009	2007	2008	2009
Nezaměstnaní celkem (tis. osob) ¹⁾	11,5	10,9	21,3	11,2	9,2	16,4
z toho ženy	6,5	6,7	11,9	6,3	5,9	8,7
Obecná míra nezaměstnanosti celkem (%)	4,2	3,9	7,7	4,4	3,6	6,4
muži	3,2	2,8	6,1	3,4	2,3	5,3
ženy	5,4	5,4	9,8	5,8	5,4	7,9
Neumístění uchazeči o zaměstnání celkem ²⁾	14	14	23	15	16	26
z toho dosažitelní	499	728	373	417	998	817
ženy	13	14	22	14	16	26
občané se zdravotním postižením	681	078	958	440	334	446
absolventi škol a mladiství	10	10	10	10	10	12
evidovaní 12 a více měsíců	7 723	7 605	963	8 259	8 644	479
Míra registrované nezaměstnanosti celkem (%) ³⁾	2 828	2 420	2 769	3 580	3 486	4 087
muži	982	1 205	1 769	1 088	1 355	2 011
ženy	4 200	2 397	3 364	4 968	4 010	5 490
Volná pracovní místa	4,70	4,81	7,97	5,43	5,95	9,58
	3,93	4,19	7,43	4,45	5,11	8,99
	5,70	5,59	8,69	6,74	7,09	10,37
	5 329	4 052	1 333	9 541	3 654	1 813

Graf 2: Nezaměstnaní, Obecná míra nezaměstnanosti 2000 -2009 Královéhradecký a Pardubický kraj [zdroj dat: ČSÚ, graf vlastní]

Krok C = Porovnání výsledků statistických dat a SWOT analýz ze strategických dokumentů

Tabulka 7: Nezaměstnanost Královéhradecký a Pardubický kraj
[zdroj dat: ČSÚ, SWOT analýza krajů [19] , tabulka: vlastní]

Kraj	Statistická data	SWOT analýza
Královéhradecký kraj	<ul style="list-style-type: none"> Po hospodářské krizi v listopadu 2008 se nezaměstnanost zvýšila na téměř dvojnásobek počet volných pracovních míst se trojnásobně snížil 	<p>Silné stránky:</p> <ul style="list-style-type: none"> Kvalifikovaná pracovní síla s dostatečnou mírou přizpůsobivosti se schopností a ochotou k rekvalifikacím Míra nezaměstnanosti je dlouhodobě pod průměrem ČR <p>Slabé stránky:</p> <ul style="list-style-type: none"> Nedostatečná nabídka a systém celoživotního vzdělávání přizpůsobující se potřebám trhu práce Nepříznivá struktura kvalifikovaných pracovních sil z hlediska jejich nabídky na místním trhu práce Sociální začlenění a obtížné pracovní uplatnění osob se zdravotními omezeními a dalších rizikových skupin Nedostatek kvalifikovaných pracovních sil v oborech s vysokou přidanou hodnotou Nedostatek pracovních příležitostí <p>Příležitosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> Rozvoj progresivních oborů s rostoucím podílem vysoce kvalifikovaných pracovních sil Rozšíření nabídky rekvalifikačních a vzdělávacích programů v dalším (celoživotním) vzdělávání Optimalizace vzdělávací soustavy podle požadavků trhu práce <p>Hrozby:</p> <ul style="list-style-type: none"> Nárůst nezaměstnanosti v důsledku špatné profesní struktury uchazečů o zaměstnání Odliv kvalifikovaných pracovních sil z regionu Nedostatek vysoce kvalifikovaných pracovních sil požadovaných trhem práce Zhoršené podmínky pro pracovní a společenské uplatnění u rizikových skupin obyvatel
Pardubický kraj	<ul style="list-style-type: none"> V roce 2009 se míra registrované nezaměstnanosti zvýšila téměř o 50%, z toho více nezaměstnaných tvořily ženy. Volných pracovních míst bylo v roce o polovinu méně než v roce 2008. 	<p>Silné stránky:</p> <ul style="list-style-type: none"> Průměrná míra nezaměstnanosti Příznivá dojížděková doba do metropole ČR (ze západní části kraje) z hlediska využití pracovních příležitostí a snižování nezaměstnanosti v kraji. <p>Slabé stránky:</p> <ul style="list-style-type: none"> Nedostatek kvalifikované pracovní síly zejména v dělnických profesích, technických oborech a řemeslech Výrazně vyšší nezaměstnanost v některých, zejména v periferních částech kraje Nízká zaměstnanost v sektoru služeb v porovnání s průměrem ČR. <p>Příležitosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> Využití finančních prostředků z operačních programů Lidské zdroje a zaměstnanost a Vzdělávání pro konkurenceschopnost. <p>Hrozby:</p> <ul style="list-style-type: none"> Růst nezaměstnanosti (zejména v dělnických profesích) způsobený vnějšími faktory (např. příliv levné pracovní síly ze zahraničí nebo další globální ekonomickou krizí). Přesun zahraničních investorů do jiných zemí.

Krok D = Závěr komparace: zhodnocení, stanovení rizik

Hlavním cílem je podpora snižování nezaměstnanosti v obou regionech formou motivace budoucích zaměstnanců, cíleného vzdělávání, podporou nových pracovních míst. Cílem je také pozitivně motivovat budoucí zaměstnance k vlastnímu vzdělávání (i následnému po ukončení vzdělávání nebo rekvalifikačního kurzu).

Největším **rizikem** pro porovnávané kraje je růst nezaměstnanosti (zejména v dělnických profesích) způsobený vnějšími faktory (např. příliv levné pracovní síly ze zahraničí nebo možnou další globální ekonomickou krizí). Nárůst nezaměstnanosti v důsledku špatné profesní struktury uchazečů o zaměstnání.

5.3.3 Životní prostředí

Krok A = Obecné vymezení ze strategických dokumentů

Zdrojem informací jsou zveřejněné strategické dokumenty regionů [19].

V obou regionech je charakteristickým rysem vysoká ochrana přírodních hodnot. Téměř 1/5 rozlohy je zákonem chráněná (Chráněná krajinná oblast a Národní park Krkonoše s biosférickou rezervací). Nepříznivě se v některých lokalitách snižuje biodiverzita⁶ krajiny.

Celé území Královéhradeckého kraje není zatíženo zdroji znečištění ovzduší s následným dopadem na životní prostředí. Na Pardubicku je zhoršená situace, kde se projevují exhalace z průmyslové výroby (elektrárny Opatovice a Chvaletice) mají nepříznivý vliv na lesní porosty v horských oblastech Krkonoš a Orlických hor.

Region disponuje výjimečně bohatými zdroji podzemních a povrchových vod (chráněné oblasti akumulace vod). Některé lokality jsou nedostatečně chráněny. Kvalita vod je v konkrétních místech znehodnocena znečištěním ze staré průmyslové výroby, či po těžbě nerostných surovin. Ke zlepšení situace v znečištění povrchových vod výrazně přispělo vybudování čistíren odpadních vod a útlum průmyslové a zemědělské výroby. Negativním faktorem je zvyšování eutrofizace vod⁷. V Královéhradeckém a Pardubickém kraji se nachází vysoký podíl kvalitní zemědělské půdy. Celková zalesněnost se mírně zvyšuje. Na okraji velkých měst dochází k záborům kvalitní půdy pro rozvoj výstavby. Zvýšenou hlukovou a emisní hladinou jsou zatíženy zejména sídelní jednotky a obce s nevyřešenou vysokou tranzitní dopravou. Silniční automobilová doprava je nejvyšším původcem překračování hlukových limitů.

Vysoká je energetická náročnost ekonomické činnosti i objektů sloužících k bydlení. Využívání alternativních a obnovitelných zdrojů není rozvinuto. Oba kraje se shodně potýkají s problematikou s nakládáním odpadů. Hlavním cílem jak zvýšit efektivitu s nakládáním s odpady je např. zvýšením separace odpadů, efektivnější využití obalů, sběr nebezpečných složek komunálního odpadu, ekologické zneškodňování nebezpečných odpadů, možnosti využití kompostování biologicky rozložitelných odpadů.

Ekologické zátěže jsou často velkého rozsahu a nevyřešené, pocházejí především z dřívější průmyslové výroby nebo jsou pozůstatkem po ukončené těžbě nerostných surovin, případně se jedná o nepovolené skládky.

⁶ Přírodní rozmanitost

⁷ Antropogenní eutrofizace vod vzniká splachem dusíkatých a fosforečných hnojiv z polí, splaškovými vodami se zvýšeným obsahem fosforečanů /ze saponátů/, z fekálií apod.

Nízké je prozatím celkové povědomí veřejnosti o ekologických otázkách, environmentální výchově a udržitelném rozvoji. Problematika environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty se rozvíjí především v Královéhradeckém kraji a patří k nejlépe se rozvíjejícím se v rámci České republiky.

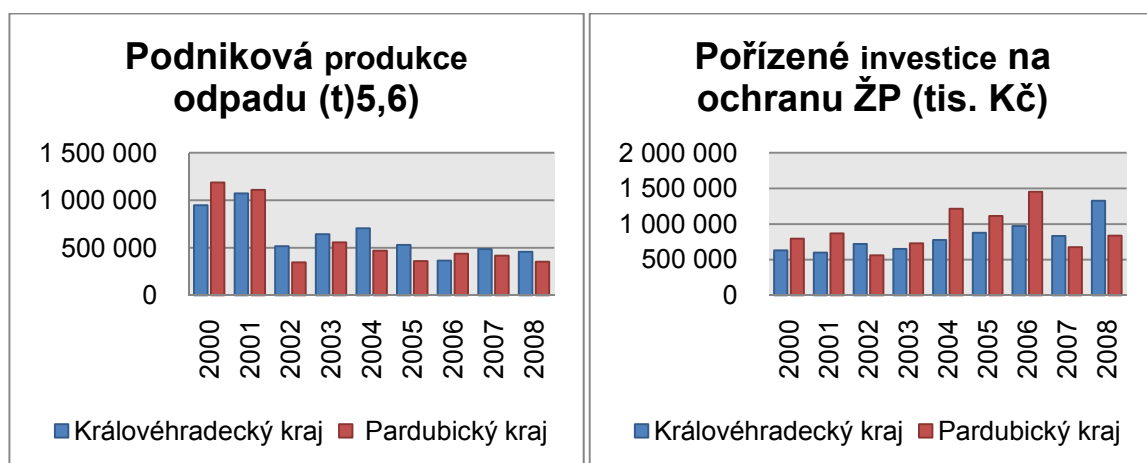
Nízká je v celém regionu účast občanů na rozhodovacích procesech a celková odpovědnost za ochranu životního prostředí.

Krajina jako celek je poznamenána potlačením původních tradic, deformací její typické tváře použitím nevhodných architektonických stylů, devastací staveb drobné lidové architektury a nedostatkem zeleně v sídlech. Celkově je snížena diverzita a tím i narušena ekologická stabilita a rovnováha krajiny.

Krok B = Vyhodnocení dat (zdroj dat: ČSÚ a ministerstva)

Tabulka 8: Životní prostředí: Královéhradecký a Pardubický kraj
[zdroj dat: ČSÚ, tabulka: vlastní]

	Královéhradecký kraj			Pardubický kraj		
	2006	2007	2008	2006	2007	2008
Pořízené investice na ochranu ŽP (tis. Kč) ¹⁾	972	833	1 325	1 452	676	836
Neinvestiční náklady na ochranu ŽP (tis. Kč) ²⁾	619	466	938	281	114	830
Měrné emise - REZZO 1-4 (t/km ²) ³⁾	1 517	1 822	1 952	2 545	3 458	3 014
tuhé ⁴⁾	458	542	548	907	306	863
oxid siřičitý	0,72	0,75		0,75	0,82	
oxidy dusíku	1,72	1,64		3,10	3,15	
oxid uhelnatý	2,01	1,98		4,09	4,55	
Podniková produkce odpadu (t) ^{5,6)}	4,23	4,12		4,09	4,00	
Nakládání s odpady celkem (t) ^{5, 7, 9)}	365	486	458	438	418	354
v tom ⁸⁾	527	984	808	364	014	653
využívání celkem	1 380	1 467	1 493	399	437	428
odstraňování celkem	486	004	284	507	682	836
ostatní způsoby	171	319	316	149	149	113
celkem	764	614	558	638	873	237
Produktce komunálního odpadu na 1 obyvatele (kg) ¹⁰⁾	572	541	581	141	194	197
	959	999	136	103	763	135
	635	605	595	108		118
	763	390	590	766	93 045	464
	278,8	279,4	280,7	290,8	282,9	287,5

Graf 3: Podniková produkce odpadu Královéhradecký a Pardubický kraj, Pořízené investice na ochranu ŽP [zdroj dat: ČSÚ graf: vlastní]

Krok C = Porovnání výsledků statistických dat a SWOT analýz ze strategických dokumentů

Tabulka 9: Životní prostředí Královéhradecký a Pardubický kraj
[zdroj dat: ČSÚ, SWOT analýza krajů [19] , tabulka: vlastní]

Kraj	Statistická data	SWOT analýza
Královéhradecký kraj	<ul style="list-style-type: none"> Pořízené investice na ochranu životního prostředí mají stoupající tendenci. Produkce komunálního odpadu stále stoupá 	<p>Silné stránky:</p> <ul style="list-style-type: none"> Významný přírodní potenciál pro rekreaci a cestovní ruch, pestrost krajinných typů, atraktivní lokality vhodné pro celoroční i sezónní rekreační pobyty a sportovní aktivity, vysoká koncentrace kulturně historických atraktivit a bohatá kulturní tradice regionu Kvalitní životní prostředí ve většině oblastí, neexistence výrazného plošného znečištění půdního fondu a velkoplošných starých ekologických zátěží <p>Slabé stránky:</p> <ul style="list-style-type: none"> Vysoký stupeň zatížení přírody a krajiny v turisticky atraktivních oblastech Nevhodné hospodaření a neregulovaná těžba, nedořešená koncepční ochrana území Nedostatečné ekologické vědomí a výchova obyvatel, nedostatek ekologických poradenských center <p>Příležitosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> Čerpání financí z fondů EU i tuzemských pro zajištění investic v oblasti životního prostředí, zemědělství a venkova <p>Hrozby:</p> <ul style="list-style-type: none"> Nezájem řady firem o omezování dopadů jejich činností na životní prostředí Nedostatek finančních zdrojů pro splnění norem vůči EU ohledně životního prostředí
Pardubický kraj	<ul style="list-style-type: none"> Pořízené investice na ochranu životního prostředí dosáhli vysoké úrovně v roce 2006 a poté mají spíše klesající tendenci. Produkce komunálního odpadu na 1 obyvatele stále stoupá 	<p>Silné stránky:</p> <ul style="list-style-type: none"> Rozsáhlá harmonicky vyvážená území na jihu, východě a severu kraje, v nichž je kvalita životního prostředí velmi vysoká. Území kraje je vodohospodářsky významnou oblastí s přebytky vodních zdrojů nadregionálního významu (podzemních i povrchových). <p>Slabé stránky:</p> <ul style="list-style-type: none"> Lokální znečištění ovzduší dopravou v městských aglomeracích Lokální znečištění vodních toků Nedořešené staré ekologické zátěže Krajina v Polabí poškozená v minulosti nešetrou intenzivní zemědělskou a průmyslovou činností. Problematická kvalita ovzduší v Pardubicích a okolí v obdobích a místech inverzního zvrstvení atmosféry. Nízký podíl obyvatel bydlících v domech napojených na kanalizaci s koncovou ČOV. Vysoký podíl odpadů ukládaných na skládky. Podprůměrná lesnatost území Pardubického kraje v rámci srovnání krajů ČR. Nízký podíl zvláště chráněných území na celkové rozloze kraje v porovnání s ostatními kraji ČR. <p>Příležitosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> Podpora revitalizace a rehabilitace krajiny a jejích složek řadou dotačních titulů (MŽP, SFŽP, MZe, MMR). <p>Hrozby:</p> <ul style="list-style-type: none"> Nezájem řady firem o omezování dopadů jejich činností na životní prostředí Degradace krajiny (nerespektování ekologických principů udržitelnosti)

Krok D = Závěr komparace: zhodnocení, stanovení rizik

Oba kraje se vyznačují rozmanitostí přírodních podmínek, různou intenzitou osídlení i průmyslové a zemědělské výroby, a proto je rozdílná i kvalita životního prostředí. Největším **rizikem** je poškozené životní prostředí v územích s koncentrovaným průmyslem, osídlením a hustou dopravní infrastrukturou, a to především v sídelní aglomeraci Pardubic. Zejména v těchto místech, ale i v jiných lokalitách s poškozeným životním prostředím je nutné omezovat negativní dopady.

Základním cílem je zajistit udržitelnou kvalitu a zlepšující se životní a přírodní prostředí a celkovou ochranu jednotlivých složek životního prostředí. Adekvátně chránit a zvyšovat kvalitu jednotlivých složek životního prostředí v kraji zejména v postižených lokalitách.

5.3.4 Doprava

Krok A = Obecné vymezení ze strategických dokumentů

Zdrojem informací jsou zveřejněné strategické dokumenty regionů [19].

Silniční síť

Oba sledované kraje nemají dostatečně kvalitní dopravní napojení jednotlivých regionů a sídel na nadregionální silniční síť TEN-T (Transevropské dopravní sítě), které je potřeba doplnit o páteřní modernizovanou síť silnic II. a III. třídy. Kraje trpí zároveň špatným stavem silnic II. a III. třídy v důsledku zanedbané údržby a trvalého přetížení silniční sítě. Vysoká intenzita dopravy zatěžuje životní prostředí a snižuje kvalitu života. Tato dopravní situace s sebou přináší řadu dalších negativních dopadů.

Kraje mají významné problémy zejména s nevyhovujícím stavebně-technickým a bezpečnostním stavem silnic II. a III. třídy, velké množství závad a bariér, a s tím související nepříznivé vlivy dopravy na životní prostředí obyvatel. Zatímco největší městské aglomerace regionu jsou navzájem propojeny hlavní sítí rychlostních silnic a silnic I. třídy, dopravní dostupnost většiny ostatního území závisí na kvalitě a bezpečnosti silnic II. a III. třídy.

Dobrá dopravní dostupnost hospodářsky slabších částí regionu není zárukou jejich okamžitého a všestranného rozvoje, nicméně je jedním z významných faktorů ovlivňujících míru využití jejich existujícího rozvojového potenciálu. Investice do dopravní infrastruktury navíc vykazují jeden z nejvyšších multiplikačních efektů. Vzhledem ke značnému vnitřnímu dluhu v oblasti regionální silniční sítě II. a III. tříd je tedy třeba v rámci ROP (Regionální operační program) pro naplnění jednoho z hlavních předpokladů vyváženého regionálního rozvoje zásadním způsobem finančně podporovat modernizaci a rekonstrukci regionálních silnic.

Zlepšením současného nevyhovujícího stavu regionální dopravní infrastruktury dojde ke zvýšení konkurenceschopnosti regionu a jeho atraktivity pro investory, návštěvníky i obyvatele a dále ke zvýšení kvality veřejné hromadné dopravy, která regionální silniční síť využívá.

Příspěvek k eliminaci negativních vlivů dopravy na životní prostředí bude dosažen především zkvalitněním povrchů komunikací, zkrácením jízdních dob a zvýšením plynulosti dopravy.

Železniční síť

Železniční tratě na území krajů jsou již dlouhou dobu na stabilizované úrovni. Základními ukazateli pro hodnocení celkové úrovně železniční dopravy jsou hustota a s tím související dostupnost, dále rychlost a bezpečnost dopravy.

V Pardubickém kraji byl vybudováním 1. koridoru a odbočnou větví 2. koridoru učiněn velký pokrok. Královéhradecký kraj má zastaralou síť s vybranými elektrifikovanými tratěmi vhodnými pro relativně kvalitní osobní dopravu. Území Královéhradeckého kraje neprotíná žádný tranzitní železniční koridor.

Kvalita železniční dopravy je do značné míry ovlivňována stavem železniční infrastruktury. Technický stav a parametry mnoha železničních tratí v regionu nevyhovují potřebám a požadavkům na veřejnou dopravu ani v současnosti, a nepostačí v budoucnosti. Současná železniční síť byla prakticky vybudována již ve 2. polovině 19. století, a to ve značně členitém terénu. Parametry a technický stav většiny tratí díky vysokému stáří a stavebnímu řešení tratí (četné oblouky o malých poloměrech s výjimkou rovinných území, nedostatečná únosnost železničního spodku, zanedbanost železničního svršku, snížená propustnost některých úseků atd.) umožňují dosahovat železniční dopravě pouze nízké přepravní rychlosti. To znamená, že regionální železniční doprava není schopna konkurovat dopravě silniční, což přispívá k již tak enormnímu zatížení hlavních tahů regionální silniční sítě. Dále tato situace podporuje další nárůst osobní automobilové dopravy.

Zastaralý vozový park a dlouhé jízdní doby pak výrazně snižují konkurenceschopnost železniční dopravy ve srovnání se silniční přepravou. Ke zlepšení stavu jsou nezbytné investice do modernizace současných tratí, popřípadě i do výstavby nových úseků. Klíčovým problémem regionu je tedy potřeba modernizace železniční i navazující infrastruktury včetně obnovy a modernizace vozového parku. V oblasti železnice jsou telematikou často chápány pouze informační a rezervační systémy, avšak podstata moderních technologií na železnici spočívá v zajištění jednotných technických řešení, technologií, provozních podmínek, pohraničních režimů atd., umožňujících bezproblémovou přepravu zboží i cestujících na celém evropském kontinentu. Nedostatečná finanční podpora telematických aplikací i ze strany regionálního veřejného sektoru pak nevede k dosahování stejného standardu služeb poskytnutých zákazníkovi a ke zvýšení konkurenceschopnosti produktu železniční dopravy vůči dopravě silniční. Toto je nejen problém Pardubického a Královéhradeckého kraje, ale problém, který se týká celé České republiky

Ostatní druhy dopravy

Letecká doprava

V obou krajích se nachází řada letišť, z nichž nejvýznamnější je mezinárodní letiště se smíšeným civilním a vojenským provozem pro lety IFR a VFR zařazené do sítě 5ti páteřních letišť ČR. Jeho předností je výhodná geografická poloha v centru ČR s možností využití jako záložního letiště pro letiště Praha, Brno i Ostrava. Počet přepravených osob za posledních 5 let se zvýšil z 6 000 na téměř 47 000. Význam letiště v Pardubicích vzroste s tím, jak se bude z Hradce Králové, Pardubic a Chrudimi vytvářet skutečně funkční aglomerace (nyní 250 000 obyvatel).

Statut neveřejného mezinárodního letiště má letiště v Hradci Králové. Protože letecké spojení představuje nejrychlejší způsob přepravy cestujících, zejména v ekonomické a podnikatelské oblasti, je třeba modernizace stávající letištní i navazující infrastruktury, včetně dopravní, zefektivnit spojení s jednotlivými evropskými regiony.

Vodní doprava

Pardubický a Královéhradecký kraj je na síť evropských vodních cest napojen řekou mezinárodního významu Labe. Labe je zahrnuto do transevropské sítě vodních cest kategorie E dle dohody AGN (Evropská dohoda o vnitrozemských vodních cestách mezinárodního významu, magistrála E20 Severní moře - Hamburk - Ústí nad Labem - Mělník - Pardubice). Avšak předpokladem skutečně významného využití této dopravní cesty je splavnění 23 km dlouhého úseku Labe z Chvaletic do Pardubic a následně vybudování pardubického přístavu a navazujícího multimodálního logistického centra (MLC), které potom umožní z hlediska dopravy výhodnou kombinaci voda - železnice, voda - silnice a voda - letadlo. Nutno však investovat nemalé finanční prostředky i do modernizace Chvaletického přístavu a realizovat nákladná opatření v souvislosti s ochranou přírody a krajiny a životním prostředím. Potřeba tohoto projektu je opřena o strategii rozvoje kombinované dopravy v ČR a rozvoje vodních cest v ČR. Tyto strategie vycházejí z provedených analýz a marketingových studií zaměřených do několika oblastí, které prokazují význam projektu pro spádové území Hradecko - Pardubické aglomerace včetně širšího spádového území v oblasti severovýchodní, východní a jihovýchodní Moravy.

Hromadná osobní doprava

V důsledku prudkého nárůstu individuální automobilové dopravy značně pokleslo využívání veřejné hromadné dopravy, a to jak autobusové, tak železniční osobní dopravy. Z důvodu neziskovosti dopravců byla zrušena nebo výrazně omezena řada spojů, což se týkalo zejména občanů menších obcí ležících mimo hlavní dopravní tepny a obyvatelé okrajových oblastí regionu, především venkovských horských a podhorských oblastí.

Po svém vzniku v roce 2003 jednotlivé kraje převzaly odpovědnost za zajišťování dopravní obslužnosti svého území a ročně vynakládají mnoho finančních prostředků na krytí ztrát z veřejné dopravy tak, aby byla zajištěna alespoň základní dopravní obslužnost každé obce.

V současné době se situace zlepšuje, byť přetrvává plošná nerovnoměrnost obsluhy s nedostatečnou obsluhou v okrajových obcích a naopak s dublováním železniční a autobusové sítě vlivem nedostatečné integrace. Významné místo ve veřejné dopravě si trvale uchovává městská hromadná doprava a na významu nabývá i tzv. integrovaný dopravní systém (IDS), který propojuje různé druhy dopravy (vlak – bus – MHD). V roce 2002 mezi dopravními podniky města Hradce Králové a Pardubice, Českými drahami (ČD) a autobusovým dopravcem firmou ORLOBUS Nové Město nad Metují byla uzavřena dohoda, na jejímž základě vznikl integrovaný dopravní systém „VYDIS“, jehož cílem je zvýšit mobilitu obyvatelstva na nadřazenou sídelní a ekonomickou infrastrukturu (hlavní osa Chrudim – Pardubice – Hradec Králové – Jaroměř) a současně i vytvořit ekologicky více šetrnou a konkurenceschopnou alternativu individuální automobilové dopravě.

Významný problém obou krajů je možno řešit realizací velkých projektů dopravní infrastruktury (např. kolejová doprava) spojující výhradně jádra městských sídel Hradec Králové – Pardubice - Chrudim, čímž dojde ke „sloučení“ místních pracovních trhů a aktivaci mnoha aglomeračních výhod.

Cyklodoprava

S rozvojem a zvyšující se popularitou cyklistiky a cykloturistiky v posledních letech je značná pozornost věnována vytyčování, budování a vyznačování cyklotras regionálního i neregionálního významu. V Pardubickém a Královéhradeckém regionu je navržena páteřní síť cyklistické dopravy, která po svém dokončení zajistí vzájemné

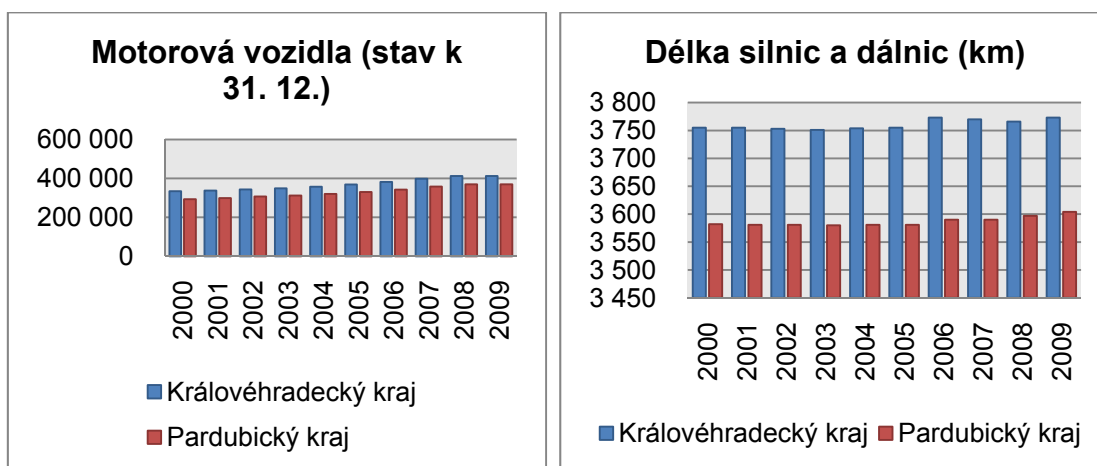
propojení rekreačních oblastí na území České republiky i okolních států. Samostatným prvkem cyklistické dopravy jsou cyklostezky. Ty jsou tvořeny samostatnou komunikací určenou pro cyklistický provoz. Zpravidla jsou vedeny v souběhu se silniční komunikací, zatíženou nadměrným automobilovým provozem, a proto nevhodnou až nebezpečnou pro použití cyklistou. Na silniční síti v regionu se především ve městech a intravilánech⁸ obcí objevují úseky se zvýšenou dopravní nehodovostí a není dostatečně zajištěna infrastruktura pro cyklisty i pěší. Intenzivnější automobilová doprava tak komplikuje další rozvoj cyklodopravy, a to jak pro rekreační účely, tak pro každodenní využití v rámci dopravní dostupnosti včetně dojížděky do zaměstnání.

Krok B = Vyhodnocení dat (zdroj dat: ČSÚ a ministerstva)

Tabulka 10: Doprava Královéhradecký a Pardubický kraj [zdroj dat: ČSÚ, tabulka: vlastní]

	Královéhradecký kraj			Pardubický kraj		
	2007	2008	2009	2007	2008	2009
Délka silnic a dálnic (km)	3 770	3 766	3 773	3 590	3 597	3 604
v tom dálnice	16	16	17	8	8	9
silnice I. třídy	437	437	443	454	458	462
silnice II. třídy	894	894	893	906	909	912
silnice III. třídy	2 423	2 418	2 420	2 222	2 221	2 221
Motorová vozidla (stav k 31. 12.)	398	412	412	357	369	369
z toho osobní automobily vč.	067	244	534	572	325	865
dodávkových	235	242	241	207	214	214
nákladní automobily	186	488	661	445	486	220
silniční tahače	25	27	27	22	24	24
návěsy	473	601	513	882	527	406
autobusy	1 071	916	802	996	789	668
motocykly	2 734	3 020	3 062	2 564	2 681	2 637
Provozní délka železničních tratí (km)	883	885	865	1 183	1 281	1 380
	59	61	61	58	59	59
	954	440	474	104	335	200

Pramen: Ministerstvo dopravy ČR

Graf 4: Motorová vozidla v Pardubickém a Královéhradeckém kraji v 2000-2009 (stav k 31. 12.) Délka silnic a dálnic v km - porovnání v letech 2000-2009

⁸ Intravilán je souhrnné označení pro zastavěné plochy obcí, popřípadě pro zastavěné plochy a plochy určené k zástavbě.

Krok C = Porovnání výsledků statistických dat a SWOT analýz ze strategických dokumentů

Tabulka 11: Doprava: Královéhradecký a Pardubický kraj
[zdroj dat: ČSÚ, SWOT analýza krajů [19] , tabulka: vlastní]

Kraj	Statistická data	SWOT analýza
Královéhradecký kraj	<ul style="list-style-type: none"> • Královéhradecký kraj je lépe napojen na dálniční síť • Hustota pokrytí silnicemi, kde se délka silnic vztahuje na jednotku rozlohy (km²) je KHK průměrným krajem. 	<p>Silné stránky:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Existence přechodu státní hranice do Polska, využívaných pro tranzit a rozvoj příhraniční spolupráce <p>Slabé stránky:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Absence přímého dopravního napojení na sousední regiony • Přetíženost stávající silniční sítě a nevyhovující stav silnic • Nedostatečná dopravní dostupnost a obslužnost venkovských regionů <p>Příležitosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Využití blízkosti I. železničního koridoru a plánovaného dokončení splavnění Labe do Pardubic • Rozvoj integrovaných dopravních systémů <p>Hrozby:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Trvalý nárůst intenzity tranzitní dopravy • Oddálení dobudování páteřních komunikací a nepropojení regionu na transevropské dopravní sítě • Pokles významu železniční dopravy v rámci objemu a výkonu hromadné dopravy • Setrvávající tendence veřejnosti preferovat individuální dopravu před hromadnou
Pardubický kraj	<ul style="list-style-type: none"> • Relativní délka silnic, kde délka silnic 1. třídy je vztažena na jednoho obyvatele regionu patří Pardubický kraj mezi přední místa v mezikrajském porovnání. 	<p>Silné stránky:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Výhodná geografická poloha kraje v centru ČR na křižovatce více druhů dopravy • Kvalitní železniční spojení, existence tranzitního železničního koridoru • Provoz mezinárodního letiště Pardubice (hraniční přechod) <p>Slabé stránky:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nedostatečné napojení na dálniční síť a špatná silniční infrastruktura (vnější silniční napojení kraje) • Nevyhovující technický stav silničních komunikací II. a III. třídy <p>Příležitosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rozšiřování integrovaného dopravního systému • Splavnění Labe do Pardubic, vybudování přístavu Pardubice • Vybudování multimodálního logistického centra v Pardubicích <p>Hrozby:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zhoršování dopravní obslužnosti venkova • Odložení výstavby rychlostních komunikací a zastavení modernizace železničních koridorů. • Rychlejší rozvoj konkurenčních letišť.

Krok D = Závěr komparace: zhodnocení, stanovení rizik

Dopravní poloha Pardubického kraje skrývá významný rozvojový potenciál. Centrální územím kraje prochází několik moderních železničních koridorů. Oba kraje si uvědomují, že v silniční infrastruktuře je ale třeba značných investic, bez nichž bude významně omezen další rozvoj jednotlivých území.

V rámci celé ČR chybí alternativa rychlého západovýchodního silničního napojení. V Pardubickém kraji téměř úplně chybí dálnice a navazující rychlostní komunikace. Hlavním cílem je aktivní podpora pokračování výstavby a zkvalitňování hlavních páteřních tras (letecká, silniční, železniční a vodní cesty).

Na území Pardubického kraje je rozvíjen integrovaný dopravní systém založený na propojení jednotlivých druhů dopravy a vytvoření optimální sítě spojů. Pro jeho rozšíření na celé území kraje a pro využití jeho potenciálu je nutné dobudovat řadu zařízení. Pro dopravu obyvatel na kratší vzdálenosti i pro cestovní ruch se postupně rozvíjí síť cyklostezek. Zrychlením a zkvalitněním veřejné dopravy (zlepšením dopravní obslužnosti), rozvíjením bezmotorové dopravy oba kraje podpoří i životní prostředí. **Rizikem** je zhoršování dopravní obslužnosti venkova a setrvávající tendence veřejnosti preferovat individuální dopravu před hromadnou.

5.3.5 Krok E (pro všechny ukazatele) = metoda pořadí

Pro všechny vybrané ukazatele byla vybrána porovnávací metoda pořadí. Pořadí důležitosti bylo stanoveno zpracovatelem.

Tabulka 12: Metoda pořadí: Královéhradecký a Pardubický kraj
[zdroj dat: ČSÚ, SWOT analýza krajů, tabulka: vlastní]

Metoda pořadí										váhový vektor (v_i)
Předmět rozhodování: porovnání krajů rok 2008										
alternativy: kraje		Královéhradecký kraj				Pardubický kraj				
Nezbytná kritéria		stejná téměř totožný stejně				stejná téměř totožný stejně				
Žádoucí kritéria		pořadí důležitosti (b_j)	hodnota	554 520 POČET OBYVATEL 2008	pořadí	váha * pořadí	hodnota	515 185 POČET OBYVATEL 2008	pořadí	váha * pořadí
1a) HDP	6	162 711	293426	1	0,133	151 655	293457	2	0,267	0,133
b) HDP na obyvatele	8	293 960	293960	1	0,178	295 219	295219	2	0,356	0,178
2a) Nezaměstnanost	9	10,9	10,9	2	0,400	9,2	9,2	1	0,200	0,200
b) Míra nezaměstnanosti	7	3,9	3,9	2	0,311	3,6	3,6	1	0,156	0,156
c) Počet volných míst	5	4 052	0,371	1	0,111	3 654	0,397	2	0,222	0,111
3a) Pořízené investice na ochranu ŽP (tis. Kč)	4	1 325	2391,145	2	0,178	836 830	1624,329	1	0,089	0,089
b) Podniková produkce odpadu (t)	3	458 808	0,827	2	0,133	354 653	0,688	1	0,067	0,067
4a) Délka silnic a dálnic (km)	2	3 766	0,007	2	0,089	3 597	0,006	1	0,044	0,044
b) Motorová vozidla	1	412 244	0,74	2	0,044	369 325	0,71	1	0,022	0,022
$\sum b_i$	45				1,578				1,422	1,000

váhový koeficient $v_i = b_i / \sum b_i$

Dle zadaných kritérií zpracovatelem v metodě pořadí vychází výhodněji Pardubický kraj.

5.4 Zhodnocení modelu

Model pro porovnání dvou vybraných krajů byl ověřen a lze konstatovat jeho funkčnost (tzn. model funguje). Model může být využit pro jakýkoliv typ rozhodování, nejen pro pracovníky veřejné správy, ale i pro soukromé osoby, podnikatele.

6 ZÁVĚR

Cílem bakalářské práce bylo vytvoření modelu postupu pro porovnání dvou regionů s využitím veřejně dostupných dat. Porovnání mělo být provedeno pro dva regiony NUTS III (Královéhradecký a Pardubický kraj)

Na začátku práce byly vymezeny základní pojmy, které s vybraným tématem úzce souvisí (regionální rozvoj, region, regionální disparita, infrastruktura). Následující kapitola se věnuje vybraným faktorům (HDP, nezaměstnanost, životní prostředí, doprava), které mají nejvyšší dopady na regionální rozvoj. Další část se zabývala možnými způsoby získávání adekvátních dat a informací pro porovnávací práci, také byly uvedeny nejvýznamnější informační zdroje statistických dat pro správné a úplné porovnání obou krajů.

Nejvýznamnější částí bakalářské práce se stala kapitola čtyři, kde je slovně i graficky navržen model pro porovnání krajů. V kapitole pět byl navržený model ověřen tak, že nejdříve byly obecně charakterizovány oba kraje pro zjištění vzájemné podobnosti a poté byl model ověřen na vybraných ukazatelích dle SWOT analýz a statistických dat Pardubického a Královéhradeckého kraje. Pro zjištění výsledku porovnání byla využita metoda pořadí.

Výstupy bakalářské práce:

- Analýza veřejně dostupných datových zdrojů se vztahem k rozvoji regionů.
- Vytvoření modelu postupu pro porovnání dvou regionů.
- Komparace dvou vybraných krajů dle vytvořeného modelu.

Cílem modelu bylo podat informaci o dvou podobných územích v oblastech jejich rozvoje. Model porovnával vybrané ukazatele krajů. Snahou bakalářské práce bylo vytvořit **jednoduchý a pružný** model tak, aby bylo možno v případě potřeby měnit tj. přidávat či odebrat zvolené ukazatele s dodržением doporučených kritérií na zvoleném území. Tento model pracuje s veřejně dostupnými daty, která má každý k dispozici a která mohou být okamžitě zpracována pro jakékoliv stupně rozhodování.

Cíl bakalářské práce byl naplněn.

PŘÍLOHA:

Příloha 1, Tabulka 1 - Vybrané údaje za Královéhradecký kraj - Makroekonomika

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Hrubý domácí produkt (mil. Kč)	111 179	117 037	120 189	124 135	135 420	139 985	146 242	160 244	162 711
na 1 obyvatele (Kč)	201 667	212 580	219 043	226 640	247 572	255 518	266 319	291 076	293 960
na 1 obyvatele (ČR = 100 %)	94,6	92,4	90,7	89,7	89,8	87,6	84,9	85,0	83,1
Vývoj HDP ve stálých cenách (předchozí rok = 100)¹⁾	105,3	100,1	100,7	102,3	105,1	105,0	103,7	105,9	100,9
Hrubá přidaná hodnota (mil. Kč)	100 731	106 098	109 247	112 861	121 705	125 507	131 959	144 043	146 496
podíl terciárního sektoru (%)	51,1	51,3	53,7	54,5	52,5	52,1	52,2	50,1	51,4
Tvorba hrubého fixního kapitálu (mil. Kč)	30 363	23 630	34 659	28 000	29 658	25 477	24 564	26 486	.
na 1 obyvatele (Kč)	55 076	42 921	63 165	51 121	54 220	46 504	44 734	48 111	.
na 1 obyvatele (ČR = 100 %)	92,4	66,6	95,1	75,9	76,1	64,2	57,7	55,8	.
Čistý disponibilní důchod domácností (mil. Kč)	62 777	65 865	68 243	68 877	71 854	76 751	82 658	89 805	96 909
na 1 obyvatele (Kč)	113 871	119 633	124 372	125 752	131 362	140 095	150 528	163 127	175 079
na 1 obyvatele (ČR = 100 %)	100,4	99,9	99,3	96,0	96,0	97,4	97,0	96,4	96,3
Vývoz (mil. Kč)	.	.	.	88 247	93 556	92 945	89 661	103 220	98 501
z toho do EU ²⁾ (%)	.	.	.	86,3	82,3	77,2	80,1	75,4	77,9

Příloha 2, Tabulka 2 - Vybrané údaje za Pardubický kraj – Makroekonomika

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Hrubý domácí produkt (mil. Kč)	92 571	98 333	102 654	108 705	116 838	121 457	133 511	145 651	151 655
na 1 obyvatele (Kč)	182 033	193 575	202 533	214 667	231 273	240 245	263 436	286 196	295 219
na 1 obyvatele (ČR = 100 %)	85,4	84,1	83,8	85,0	83,9	82,4	83,9	83,6	83,5
Vývoj HDP ve stálých cenách (předchozí rok = 100)¹⁾	104,0	100,8	102,5	105,6	103,7	105,5	107,2	107,0	105,2
Hrubá přidaná hodnota (mil. Kč)	83 872	89 142	93 308	98 832	105 004	108 895	120 472	130 925	136 542
podíl terciárního sektoru (%)	51,1	50,5	51,7	51,3	50,9	52,5	52,7	51,9	52,2
Tvorba hrubého fixního kapitálu (mil. Kč)	21 906	25 780	26 851	25 512	28 360	22 752	21 334	27 400	.
na 1 obyvatele (Kč)	43 076	50 751	52 977	50 381	56 137	45 003	42 095	53 839	.
na 1 obyvatele (ČR = 100 %)	72,2	78,7	79,7	74,8	78,8	62,1	54,3	62,4	.
Čistý disponibilní důchod domácností (mil. Kč)	53 060	55 747	58 685	60 851	64 785	69 064	74 042	81 173	88 372
na 1 obyvatele (Kč)	104 338	109 742	115 783	120 166	128 239	136 611	146 095	159 501	172 030
na 1 obyvatele (ČR = 100 %)	92,0	91,6	92,4	91,8	93,7	95,0	94,1	94,3	94,7
Vývoz (mil. Kč)	.	.	.	117 186	131 228	142 700	154 022	191 646	188 744
z toho do EU ²⁾ (%)	.	.	.	85,3	82,8	81,8	83,3	82,4	83,2

*) data jsou zpětně revidována; pokud není uvedeno jinak, jedná se o údaje v běžných cenách 1) do roku 2003 používány stálé ceny roku 2000, od roku 2004 používány stálé ceny předchozího roku 2) do roku 2006 jsou údaje za EU 25, od roku 2007 údaje za EU 27

Příloha 3, Tabulka 3 - Vybrané údaje za Královéhradecký kraj - obyvatelstvo

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Počet obyvatel celkem (stav k 31. 12.)	550 892	549 329	548 437	547 563	547 296	548 368	549 643	552 212	554 520	554 402
v tom muži	268 164	267 283	266 890	266 478	266 518	267 522	268 588	270 333	271 803	271 733
ženy	282 728	282 046	281 547	281 085	280 778	280 846	281 055	281 879	282 717	282 669
v tom ve věku 0 - 14 let	90 171	88 130	86 220	84 476	82 758	81 394	79 829	79 367	79 228	
15 - 64 let	381 018	381 351	382 132	382 842	383 816	385 321	386 995	388 608	388 434	
65 a více let	79 703	79 848	80 085	80 245	80 722	81 653	82 819	84 237	86 858	
Živě narození	4 969	4 954	4 946	5 093	5 190	5 405	5 491	6 122	6 254	6 261
Zemřelí	5 799	5 805	5 713	6 014	5 747	5 708	5 691	5 586	5 526	5 911
Přistěhovalí	3 131	3 353	4 625	5 301	5 312	6 100	6 787	8 208	6 595	5 086
Vystěhovalí	3 172	4 065	4 750	5 254	5 022	4 725	5 312	6 175	5 015	5 554
Sňatky	3 049	2 844	2 731	2 618	2 650	2 706	2 738	2 964	2 738	2 421
Rozvody	1 559	1 647	1 801	1 661	1 779	1 716	1 692	1 736	1 515	1 597
Počet obyvatel celkem (stav k 1. 7.)	.	550 556	548 698	547 720	546 995	547 849	549 122	550 523	553 513	554 511

Příloha 4, Tabulka 4 - Vybrané údaje za Pardubický kraj – obyvatelstvo

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Počet obyvatel celkem (stav k 31. 12.)	508 261	507 176	506 534	505 486	505 285	506 024	507 751	511 400	515 185	516 329
v tom muži	248 923	248 350	248 055	247 407	247 431	248 042	249 217	251 418	253 973	254 545
ženy	259 338	258 826	258 479	258 079	257 854	257 982	258 534	259 982	261 212	261 784
v tom ve věku 0 - 14 let	85 935	83 924	82 141	80 209	78 779	77 269	76 023	75 354	74 997	
15 - 64 let	351 398	351 803	352 710	353 347	353 911	355 252	357 121	360 216	362 393	
65 a více let	70 928	71 449	71 683	71 930	72 595	73 503	74 607	75 830	77 795	
Živě narození	4 613	4 466	4 653	4 645	4 821	4 909	5 248	5 709	5 752	5 644
Zemřelí	5 136	5 053	5 230	5 354	5 208	5 168	5 164	5 134	5 087	5 003
Přistěhovalí	3 149	3 236	4 329	4 847	4 629	4 996	5 525	7 688	7 120	4 726
Vystěhovalí	2 804	3 734	4 394	5 186	4 443	3 998	3 882	4 614	4 000	4 223
Sňatky	2 666	2 515	2 561	2 260	2 343	2 468	2 603	2 765	2 470	2 223
Rozvody	1 328	1 400	1 391	1 433	1 463	1 417	1 330	1 400	1 292	1 361
Počet obyvatel celkem (stav k 1. 7.)	.	507 981	506 849	506 389	505 193	505 553	506 808	508 921	513 703	515 868

1) stav k 1. 1. 2001

Příloha 5, Tabulka 5 - Vybrané údaje za Královéhradecký kraj - zemědělství

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Osevní plochy celkem (ha) ^{1) 2)}	188 351	182 130	177 876	171 488	174 018	172 232	171 050	170 848	169 156	167 510
obiloviny celkem	95 131	93 425	96 545	91 278	95 216	94 732	92 428	93 672	94 355	92 716
brambory celkem	2 812	1 998	1 526	1 399	1 318	1 397	1 309	1 535	1 269	1 243
řepka	17 723	21 152	18 108	17 880	20 250	19 927	21 384	22 820	22 995	22 769
Sklizeň (t) ¹⁾										
obiloviny celkem	414 515	465 408	426 602	383 764	537 018	470 978	404 900	461 763	529 989	501 235
brambory celkem	53 501	37 634	33 869	26 245	30 914	38 665	30 235	39 372	32 031	32 552
řepka	47 477	64 981	41 212	31 552	76 771	59 255	66 322	70 636	69 595	74 088
Výnosy (t/ha) ¹⁾										
obiloviny celkem	4,34	5,01	4,42	4,18	5,64	4,91	4,37	4,83	5,61	5,34
brambory celkem	19,02	18,92	22,19	18,77	23,46	27,68	23,10	25,67	25,25	26,18
řepka	2,70	3,09	2,28	1,76	3,79	2,97	3,10	3,10	3,03	3,25
Stav hospodářských zvířat (ks) ^{1) 3)}										
skot	121 620	122 395	113 570	111 365	109 305	109 527	109 004	108 973	107 678	105 882
prasata	278 496	266 459	264 116	243 983	239 151	209 737	215 525	220 522	169 423	131 721
drůbež	2 147 952	2 153 305	1 751 434	1 957 410	1 774 185	1 519 845	1 772 331	1 145 585	1 548 609	2 732 408

Příloha 6, Tabulka 6 - Vybrané údaje za Pardubický kraj - zemědělství

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Osevní plochy celkem (ha) ¹⁾	200 540	199 082	183 962	178 430	190 480	189 784	180 869	180 154	180 517	179 102
obiloviny celkem	99 331	100 249	100 323	90 312	101 274	101 015	94 229	96 754	98 310	95 070
brambory celkem	2 629	2 315	1 895	1 756	1 826	1 691	1 439	1 456	1 355	1 278
řepka	20 561	21 014	19 089	18 640	22 833	21 996	22 622	25 520	27 188	27 272
Sklizeň (t) ¹⁾										
obiloviny celkem	417 796	437 562	437 677	360 309	551 488	484 439	392 495	463 601	530 816	494 457
brambory celkem	65 375	48 919	45 321	34 609	43 285	46 940	33 101	39 074	36 723	34 457
řepka	59 087	60 650	43 895	29 641	82 874	63 911	68 353	78 390	80 065	87 409
Výnosy (t/ha) ¹⁾										
obiloviny celkem	4,18	4,37	4,36	3,96	5,44	4,74	4,15	4,67	5,38	5,14
brambory celkem	24,86	21,17	23,92	19,7	23,7	27,74	22,99	26,85	27,1	26,96
řepka	2,88	2,9	2,3	1,59	3,63	2,91	3,02	3,07	2,94	3,21
Stav hospodářských zvířat (ks) ¹⁾										
skot	123 807	131 631	128 826	122 886	120 434	121 379	119 451	120 382	122 134	118 735
prasata	246 575	243 807	229 297	218 799	200 131	193 783	176 126	171 531	148 309	122 988
	2 761	2 798	3 117	2 424	1 773	1 559	2 123	2 203	2 150	1 665
drůbež	616	231	200	919	568	590	544	717	713	112

1) od roku 2002 bez "hobby aktivit" obyvatelstva

Příloha 7, Tabulka 7 - Vybrané údaje za Královéhradecký kraj - životní prostředí

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Pořízené investice na ochranu ŽP (tis. Kč) ¹⁾	631 621	600 028	720 584	651 708	776 117	877 526	972 619	833 466	1 325 938
Neinvestiční náklady na ochranu ŽP (tis. Kč) ²⁾	.	.	.	1 207 600	2 519 137	1 205 601	1 517 458	1 822 542	1 952 548
Měrné emise - REZZO 1-4 (t/km ²) ³⁾									
tuhé ⁴⁾	0,73	0,74	0,79	0,70	0,68	0,71	0,72	0,75	
oxid siřičitý	1,56	1,66	1,68	1,72	1,82	1,70	1,72	1,64	
oxidy dusíku	2,40	2,44	2,35	2,37	2,12	2,14	2,01	1,98	
oxid uhelnatý	5,53	5,46	5,17	5,06	4,60	4,65	4,23	4,12	
Podniková produkce odpadu (t) ^{5,6)}	948 573	1 071 802	516 959	644 198	705 319	529 888	365 527	486 984	458 808
Nakládání s odpady celkem (t) ^{5, 7, 9)}	.	.	900 900	1 140 865	1 091 390	726 565	1 380 486	1 467 004	1 493 284
v tom ⁸⁾									
využívání celkem	.	.	195 058	195 429	165 958	189 492	171 764	319 614	316 558
odstraňování celkem	.	.	448 123	474 270	728 158	419 581	572 959	541 999	581 136
ostatní způsoby celkem	.	.	257 453	471 166	197 274	117 492	635 763	605 390	595 590
Produkce komunálního odpadu na 1 obyvatele (kg) ¹⁰⁾	.	270,7	259,2	257,2	238,9	281,7	278,8	279,4	280,7

Příloha 8, Tabulka 8 - Vybrané údaje za Pardubický kraj - životní prostředí

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Pořízené investice na ochranu ŽP (tis. Kč) ¹⁾	795 472	868 214	560 983	731 008	1 214 147	1 112 987	1 452 281	676 114	836 830
Neinvestiční náklady na ochranu ŽP (tis. Kč) ²⁾	.	.	.	611 665	939 689	1 136 178	2 545 907	3 458 306	3 014 863
Měrné emise - REZZO 1-4 (t/km ²) ³⁾									
tuhé ⁴⁾	0,77	0,88	0,84	0,76	0,74	0,75	0,75	0,82	
oxid siřičitý	3,70	4,31	4,02	4,36	3,60	3,46	3,10	3,15	
oxidy dusíku	4,84	4,92	4,69	4,41	4,40	4,14	4,09	4,55	
oxid uhelnatý	5,21	5,24	5,18	4,96	4,62	4,45	4,09	4,00	
Podniková produkce odpadu (t) ^{5,6)}	1 187 731	1 109 526	347 300	557 148	469 727	361 101	438 364	418 014	354 653
Nakládání s odpady celkem (t) ^{5, 7, 9)}	.	.	305 727	525 343	647 378	397 763	399 507	437 682	428 836
v tom ⁸⁾									
využívání celkem	.	.	50 832	80 623	114 359	115 498	149 638	149 873	113 237
odstraňování celkem	.	.	201 742	188 551	313 866	110 456	141 103	194 763	197 135
ostatní způsoby celkem	.	.	53 130	256 169	219 153	171 808	108 766	93 045	118 464
Produkce komunálního odpadu na 1 obyvatele (kg) ¹⁰⁾	.	207,2	275,1	267,1	269,5	270,1	290,8	282,9	287,5

1) podle místa investice 2) podle sídla investora 3) Zdroj: Český hydrometeorologický ústav; v roce 2007 došlo k přepočtení údajů za období 2000-2006, proto se tato data odlišují od údajů publikovaných v daných letech (data platná ke dni 19.8.2008) 4) od roku 2007 včetně plošných tuhých emisí REZZO 3 5) podle sídla podniku 6) od 1.1. 2002 se změnila definice odpadu dle zákona 185/2001 Sb. 7) údaje roku 2004 byly zpřesněny oproti původně publikovaným údajům 8) v roce 2002 se jedná o údaje "z toho" 9) v letech 2004 až 2006 údaje neobsahují položku "nespecifikováno" 10) údaj roku 2006 byl zpřesněn oproti původně publikovaným údajům

Příloha 9, Tabulka 9 - Vybrané údaje za Královéhradecký kraj - nezaměstnanost

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Nezaměstnaní celkem (tis. osob) ¹⁾	17,1	16,9	11,5	16,0	17,7	12,9	14,9	11,5	10,9	
z toho ženy	9,4	11,0	6,9	9,7	10,4	7,9	8,2	6,5	6,7	
Obecná míra nezaměstnanosti celkem (%)	6,1	6,1	4,2	5,8	6,6	4,8	5,4	4,2	3,9	
muži	5,0	3,8	3,0	4,1	4,9	3,3	4,4	3,2	2,8	
ženy	7,5	8,9	5,7	8,1	8,6	6,7	6,6	5,4	5,4	
Neumístění uchazeči o zaměstnání celkem ²⁾	16 644	17 433	20 497	22 146	22 526	21 989	19 298	14 499	14 728	23 373
z toho dosažitelní	21 277	20 840	18 305	13 681	14 078	22 958
ženy	8 493	8 827	10 470	11 317	11 488	11 375	10 283	7 723	7 605	10 963
občané se zdravotním postižením	2 638	2 548	2 866	3 259	3 422	3 499	3 272	2 828	2 420	2 769
absolventi škol a mladiství	2 053	2 152	2 369	2 322	2 188	1 687	1 399	982	1 205	1 769
evidovaní 12 a více měsíců	5 224	4 442	5 290	6 629	6 986	7 301	6 244	4 200	2 397	3 364
Míra registrované nezaměstnanosti celkem (%) ³⁾	5,89	6,30	7,30	7,89	7,67	7,33	6,32	4,70	4,81	7,97
muži	6,77	6,33	5,37	3,93	4,19	7,43
ženy	8,83	8,63	7,52	5,70	5,59	8,69
Volná pracovní místa	5 031	3 950	2 764	2 298	2 075	2 731	4 413	5 329	4 052	1 333

Příloha 10, Tabulka 10 - Vybrané údaje za Pardubický kraj – nezaměstnanost

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Nezaměstnaní celkem (tis. osob) ¹⁾	20,7	15,8	18,0	19,2	17,3	14,1	13,7	11,2	9,2	
z toho ženy	12,1	8,9	10,2	10,5	9,3	8,1	7,7	6,3	5,9	
Obecná míra nezaměstnanosti celkem (%)	8,3	6,4	7,2	7,6	7,0	5,6	5,5	4,4	3,6	
muži	6,1	5,0	5,4	6,1	5,7	4,2	4,2	3,4	2,3	
ženy	11,0	8,2	9,4	9,6	8,6	7,5	7,1	5,8	5,4	
Neumístění uchazeči o zaměstnání celkem ²⁾	19 896	19 911	21 865	24 165	24 399	22 782	19 369	15 417	16 998	26 817
z toho dosažitelní	22 987	21 691	18 381	14 440	16 334	26 446
ženy	10 239	10 316	11 191	12 453	12 414	11 727	10 218	8 259	8 644	12 479
občané se zdravotním postižením	2 855	3 014	3 398	3 818	3 951	4 019	3 862	3 580	3 486	4 087
absolventi škol a mladiství	2 294	2 363	2 524	2 449	2 359	1 957	1 519	1 088	1 355	2 011
evidovaní 12 a více měsíců	7 020	6 329	6 916	8 126	8 420	8 087	6 779	4 968	4 010	5 490
Míra registrované nezaměstnanosti celkem (%) ³⁾	7,87	7,93	8,66	9,42	8,94	8,35	6,91	5,43	5,95	9,58
muži	7,76	7,14	5,77	4,45	5,11	8,99
ženy	10,50	9,95	8,41	6,74	7,09	10,37
Volná pracovní místa	3 661	2 729	1 980	2 448	2 039	2 364	7 296	9 541	3 654	1 813

1) Výběrové šetření pracovních sil, roční průměry 2) podle úřadů práce, stav k 31. 12. 3) od roku 2004 nová metodika (výpočet z dosažitelných uchazečů, pracovní síla včetně cizinců)

Příloha 11, Tabulka 11 - Vybrané údaje za Královéhradecký kraj - kriminalita, dopravní nehody, požáry

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Zjištěné trestné činy	13 394	13 017	13 345	12 822	12 692	11 737	11 557	13 648	12 511	11 435
Objasněné trestné činy	8 287	7 962	6 802	6 267	6 344	6 265	6 016	6 596	6 133	5 862
Stíhané, vyšetřované osoby	.	.	5 864	5 791	5 684	5 803	5 514	5 957	5 690	5 462
z toho recidivisté	.	.	2 160	2 115	2 170	2 309	2 358	2 681	2 658	2 670
Dopravní nehody celkem	10 648	9 023	9 087	9 362	10 180	10 094	9 085	8 696	7 382	
z toho zaviněno pod vlivem alkoholu	.	.	488	403	385	408	370	418	351	
Usmrčené osoby	83	80	102	91	76	55	65	48	57	
Těžce zraněné osoby	331	386	339	359	354	332	236	273	221	
Věcná škoda (tis. Kč)	374 250	415 579	431 431	444 967	456 352	479 297	423 460	407 525	340 441	
Požáry celkem	834	721	888	1 222	1 000	863	890	947	959	
z toho z nedbalosti	189	130	122	172	130	122	134	136	147	
Přímá škoda (tis. Kč)	50 390	74 789	76 946	86 486	187 095	70 180	70 804	273 613	112 102	

Příloha 12, Tabulka 12 - Vybrané údaje za Pardubický kraj - kriminalita, dopravní nehody, požáry

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Zjištěné trestné činy	11 816	10 609	11 285	10 540	10 519	10 288	9 587	10 483	10 062	9 226
Objasněné trestné činy	6 809	6 160	5 366	4 654	4 724	4 964	4 716	4 794	4 694	4 571
Stíhané, vyšetřované osoby	.	.	4 681	4 185	4 324	4 476	4 358	4 323	4 458	4 124
z toho recidivisté	.	.	1 775	1 771	1 930	1 980	1 696	1 643	1 713	1 968
Dopravní nehody celkem	8 226	7 645	7 892	7 999	8 563	8 233	7 788	7 747	6 814	
z toho zaviněno pod vlivem alkoholu	.	.	532	501	437	398	332	381	416	
Usmrčené osoby	67	76	53	66	67	72	52	64	55	
Těžce zraněné osoby	263	317	281	282	331	231	203	205	222	
Věcná škoda (tis. Kč)	244 814	337 130	312 007	320 322	352 929	367 775	336 992	373 469	340 396	
Požáry celkem	689	555	622	973	669	622	663	700	711	
z toho z nedbalosti	110	90	89	112	77	83	105	104	102	
Přímá škoda (tis. Kč)	67 059	35 221	44 677	45 246	41 560	84 618	58 972	64 110	99 194	

Zdroj: Policejní prezidium ČR, Hasičský záchranný sbor ČR

Příloha 13, Tabulka 13 - Vybrané údaje za Královéhradecký kraj - zdravotnictví

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Lékaři celkem ^{1) 2)}	2 059	2 090	2 111	2 124	2 151	2 186	2 180	2 464	2 450
Zdravotničtí pracovníci nelékaři s odbornou způsobilostí ^{1) 2)}	5 993	6 109	6 219	6 074	5 738	5 724	5 688	5 821	5 837
Nemocnice ¹⁾	15	15	14	14	12	12	11	11	11
lůžka	3 950	3 976	3 990	3 961	3 728	3 720	3 685	3 645	3 634
Odborné léčebné ústavy ¹⁾	13	13	15	15	15	14	14	14	14
lůžka	897	903	963	963	1 072	1 007	1 007	996	996
Průměrný počet nemocensky pojištěných	236 496	233 514	230 531	226 860	222 950	220 907	221 395	219 933	216 033
Nově hlášené případy pracovní neschopnosti	215 061	215 977	196 711	195 814	145 280	159 656	138 556	138 138	105 457
z toho pro nemoc	200 916	201 134	182 595	182 223	133 184	147 464	126 504	126 872	95 781
pro pracovní úrazy	6 067	5 984	5 923	5 539	5 202	5 197	4 992	4 702	4 117
Průměrné procento pracovní neschopnosti	6,606	7,010	7,032	6,982	6,033	6,427	5,963	5,849	5,279
z toho pro nemoc	5,997	6,383	6,340	6,296	5,374	5,744	5,277	5,195	4,675
pro pracovní úrazy	0,271	0,265	0,292	0,280	0,272	0,282	0,275	0,268	0,260

Příloha 14, Tabulka 14 - Vybrané údaje za Pardubický kraj - zdravotnictví

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Lékaři celkem ^{1) 2)}	1 557	1 599	1 637	1 656	1 686	1 691	1 691	1 827	1 910
Zdravotničtí pracovníci nelékaři s odbornou způsobilostí ^{1) 2)}	4 498	4 628	4 728	4 684	4 344	4 383	4 341	4 394	4 383
Nemocnice ¹⁾	10	9	10	10	10	10	10	10	10
lůžka	2 536	2 445	2 545	2 776	2 702	2 718	2 698	2 681	2 681
Odborné léčebné ústavy ¹⁾	12	12	11	7	7	7	6	6	6
lůžka	1 569	1 624	1 524	1 254	1 254	1 262	1 196	1 196	1 201
Průměrný počet nemocensky pojištěných	216 863	210 783	210 404	207 679	203 411	202 638	203 825	207 954	210 317
Nově hlášené případy pracovní neschopnosti	192 130	190 594	174 719	178 746	131 264	142 810	128 558	127 761	104 470
z toho pro nemoc	178 893	177 613	161 676	166 472	120 126	131 832	117 157	117 472	95 205
pro pracovní úrazy	5 111	4 910	4 889	4 402	4 448	4 370	4 458	4 002	3 734
Průměrné procento pracovní neschopnosti	6,654	6,897	6,893	6,999	6,099	6,491	6,144	5,825	5,311
z toho pro nemoc	6,016	6,251	6,225	6,339	5,449	5,817	5,454	5,208	4,724
pro pracovní úrazy	0,251	0,244	0,251	0,239	0,247	0,261	0,266	0,239	0,234

1) Zdroj: Ústav zdravotnických informací a statistiky

2) osoby přepočtené na plně zaměstnané

Příloha 15, Tabulka 15 - Vybrané údaje za Královéhradecký kraj - cestovní ruch

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009 ²⁾
Hromadná ubytovací zařízení celkem ¹⁾	979	999	1 010	995	966	986	985	968	941	
v tom hotely ***** a ****	5	6	7	8	9	9	10	12	13	
ostatní hotely a penziony	508	523	549	537	518	530	528	531	509	
ostatní hromadná ubytovací zařízení	466	470	454	450	439	447	447	425	419	
Pokoje celkem ¹⁾	16 503	16 086	16 202	16 125	15 549	15 853	16 259	15 869	15 905	
Lůžka celkem ¹⁾	45 802	45 017	45 355	45 183	43 985	45 132	47 919	45 331	45 170	
Průměrná cena za ubytování (Kč) ¹⁾	214	226	232	236	247	263	270	280	.	
v hotelu ***** a ****	791	854	1 001	1 006	1 230	1 051	1 045	948	.	
v ostatních hotelech a penzionech	290	302	304	307	314	340	349	356	.	
v ostatních hromadných ubytovacích zařízeních	125	133	133	137	147	157	160	165	.	
Hosté	961 423	532	624	964 243	951 492	972 391	982 077	909 319	902 713	839 451
z toho nerezidenti	243 901	316 603	265 738	287 000	298 128	325 271	332 840	287 933	290 150	234 167
Přenocování	4 562	3 989	3 936	3 891	3 809	3 862	3 793	3 499	3 386	3 217
z toho nerezidenti	151	463	269	214	230	054	569	508	951	133
	915 905	1 136	1 055	1 106	1 160	1 284	1 290	1 151	1 069	
		461	442	019	877	891	662	739	929	873 061

Příloha 16, Tabulka 16 - Vybrané údaje za Pardubický kraj - cestovní ruch

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009 ²⁾
Hromadná ubytovací zařízení celkem ¹⁾	289	296	280	284	281	278	277	362	338	
v tom hotely ***** a ****	2	2	1	1	1	1	2	2	3	
ostatní hotely a penziony	123	130	129	135	137	137	134	189	172	
ostatní hromadná ubytovací zařízení	164	164	150	148	143	140	141	171	163	
Pokoje celkem ¹⁾	5 604	5 569	5 278	5 250	5 312	5 418	5 513	6 223	6 938	
Lůžka celkem ¹⁾	15 663	15 482	15 264	15 163	15 006	15 569	15 970	17 984	19 607	
Průměrná cena za ubytování (Kč) ¹⁾	189	194	215	236	235	257	267	280	.	
v hotelu ***** a ****	i.d.	i.d.	i.d.	i.d.	i.d.	i.d.	i.d.	i.d.	.	
v ostatních hotelech a penzionech	i.d.	i.d.	i.d.	i.d.	i.d.	i.d.	i.d.	i.d.	.	
v ostatních hromadných ubytovacích zařízeních	93	101	116	117	123	139	143	151	.	
Hosté	323 520	312 924	284 105	307 042	338 687	329 395	353 089	388 240	360 903	337
z toho nerezidenti	53 040	66 544	61 308	53 527	53 018	52 749	58 586	63 724	58 742	698
Přenocování	1 487	1 255	1 092	1 140	1 185	1 097	1 212	1 159	1 059	974
z toho nerezidenti	051	511	723	948	015	031	023	879	064	152
	169 333	222 919	189 157	211 322	183 942	173 258	209 987	202 476	166 844	132
										176

1) do roku 2002 údaje k 31. 7., od roku 2003 údaje k 31. 12. 2) předběžné údaje

Příloha 17, Tabulka 17 - Vybrané údaje za Královéhradecký kraj – doprava

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Délka silnic a dálnic (km)	3 755	3 755	3 753	3 751	3 754	3 755	3 773	3 770	3 766	
v tom dálnice	-	-	-	-	-	-	16	16	16	
silnice I. třídy	429	429	428	428	430	431	437	437	437	
silnice II. třídy	865	865	901	901	901	901	895	894	894	
silnice III. třídy	2 461	2 461	2 424	2 423	2 422	2 423	2 425	2 423	2 418	
Motorová vozidla (stav k 31. 12.)	333 759	337 599	343 096	348 626	357 399	368 761	381 677	398 067	412 244	412 534
z toho osobní automobily vč. dodávkových	190 793	195 654	199 087	204 548	210 608	217 732	225 840	235 186	242 488	241 661
nákladní automobily	14 668	15 814	17 065	17 839	19 297	21 098	22 814	25 473	27 601	27 513
silniční tahače	1 296	1 412	1 389	1 345	1 262	1 200	1 165	1 071	916	802
návěsy	1 762	1 877	1 871	1 612	1 660	1 646	2 457	2 734	3 020	3 062
autobusy	909	859	1 004	931	921	898	888	883	885	865
motocykly	58 106	55 507	55 712	55 047	55 077	56 648	57 973	59 954	61 440	61 474
Provozní délka železničních tratí (km)	.	.	.	715	715	714	715	715	714	

Příloha 18, Tabulka 18 - Vybrané údaje za Pardubický kraj – doprava

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Délka silnic a dálnic (km)	3 582	3 581	3 581	3 580	3 581	3 581	3 590	3 590	3 597	
v tom dálnice	-	-	-	-	-	-	8	8	8	
silnice I. třídy	445	445	445	445	445	445	454	454	458	
silnice II. třídy	913	913	913	912	913	914	906	906	909	
silnice III. třídy	2 224	2 223	2 223	2 223	2 222	2 222	2 222	2 222	2 221	
Motorová vozidla (stav k 31. 12.)	293 418	298 960	306 894	312 012	319 788	329 906	342 499	357 572	369 325	369 865
z toho osobní automobily vč. dodávkových	163 613	167 812	172 696	178 141	183 939	190 550	198 491	207 445	214 486	214 220
nákladní automobily	12 653	13 659	14 836	15 688	16 998	18 641	20 483	22 882	24 527	24 406
silniční tahače	1 230	1 324	1 363	1 286	1 200	1 150	1 091	996	789	668
návěsy	1 617	1 663	1 776	1 525	1 466	1 490	2 279	2 564	2 681	2 637
autobusy	847	1 016	1 247	1 192	1 168	1 168	1 168	1 183	1 281	1 380
motocykly	55 612	55 039	55 605	54 798	54 501	55 450	56 519	58 104	59 335	59 200
Provozní délka železničních tratí (km)	.	.	.	545	545	545	541	541	541	

Zdroj: Ministerstvo dopravy ČR

Příloha 19, Tabulka 19 - Vybrané údaje za Královéhradecký kraj – stavebnictví

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Průměrný počet podniků ¹⁾	115	117	116	121	125	128	123	123	120	
Stavební práce podle dodavatelských smluv (mil. Kč b. c.) ¹⁾	6 940	7 218	6 818	7 336	7 929	7 640	9 085	9 498	781	
z toho v tuzemsku	6 935	7 214	6 817	7 334	7 925	7 635	9 079	9 392	741	
Základní stavební výroba (mil. Kč b.c.) ¹⁾	.	5 988	5 859	5 978	6 618	6 568	7 151	7 841	8 019	
Průměrný evidenční počet zaměstnanců - fyzické osoby ¹⁾	6 850	6 454	6 185	6 160	5 990	6 123	6 099	6 264	6 232	
z toho dělníci na stavebních pracích	4 788	4 499	4 256	4 228	4 072	4 150	4 068	4 081	4 060	
	12	13	14	14	15	16	17	18	20	
Průměrná hrubá měsíční mzda - fyzické osoby (Kč) ¹⁾	583	734	209	691	664	245	394	681	827	
Vydaná stavební povolení ²⁾	9 707	7 833	7 263	8 020	8 540	7 454	6 491	5 612	5 973	5 589
z toho na bytové budovy	2 235	2 086	2 353	2 617	2 631	2 491	2 167	2 130	2 202	2 037
na nebytové budovy	1 631	1 752	1 606	1 501	1 627	1 258	1 162	999	1 055	958
	14	12	10	10	13	12	13	14	17	15
Předpokládaná hodnota staveb (mil. Kč)	783	607	317	441	315	544	544	950	912	738
Průměrná hodnota na 1 stavební povolení (tis. Kč) ²⁾	1 523	1 609	1 420	1 302	1 559	1 682	2 087	2 664	2 999	2 816

Příloha 20, Tabulka 20 - Vybrané údaje za Pardubický kraj – stavebnictví

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Průměrný počet podniků ¹⁾	124	124	132	130	134	135	135	133	133	
Stavební práce podle dodavatelských smluv (mil. Kč b. c.) ¹⁾	8 513	8 935	8 760	9 278	9 708	9 236	589	938	607	
z toho v tuzemsku	8 247	8 014	8 642	9 222	9 656	9 136	10	10	11	
							383	693	395	
									10	
Základní stavební výroba (mil. Kč b.c.) ¹⁾	.	7 881	7 051	7 509	8 180	8 062	8 853	9 414	106	
Průměrný evidenční počet zaměstnanců - fyzické osoby ¹⁾	8 912	8 489	8 552	7 936	7 755	7 995	8 393	8 144	7 892	
z toho dělníci na stavebních pracích	6 338	5 887	5 857	5 569	5 439	5 514	5 603	5 348	5 131	
	12	13	13	14	15	15	17	19	21	
Průměrná hrubá měsíční mzda - fyzické osoby (Kč) ¹⁾	208	088	687	507	289	917	266	053	537	
Vydaná stavební povolení ²⁾	7 241	6 258	5 830	6 513	6 419	5 805	5 578	5 266	5 790	5 035
z toho na bytové budovy	1 810	1 744	1 673	2 146	2 135	1 982	2 254	2 299	2 433	1 968
na nebytové budovy	1 415	1 457	1 385	1 277	1 407	1 316	1 131	991	1 195	1 204
		11			12	13	11	14	13	17
Předpokládaná hodnota staveb (mil. Kč)	8 209	716	8 391	8 268	387	378	382	050	972	354
Průměrná hodnota na 1 stavební povolení (tis. Kč) ²⁾	1 134	1 872	1 439	1 270	1 930	2 305	2 041	2 668	2 413	3 447

1) podniky s 20 a více zaměstnanci se sídlem v kraji

2) od roku 2007 změna názvu - stavební ohlášení a povolení

7 Seznam použité literatury

- [1] **BRYCHTOVÁ, Šárka.** *Úvod do regionalistiky.* Pardubice: Univerzita Pardubice, 2006. 133 s. ISBN 80-7194-872-1.
- [2] **Businessinfo.cz** [online]. [cit. 2011-06-24]. **Zásady regionální politiky ČR.** Dostupné z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/rozvoj-regionu/zasady-regionalni-politiky-cr/1001179/46053/>>.
- [3] **BusinessInfo.cz** [online]. 2011. [cit. 2011-06-24]. **Hlavní faktory regionálního rozvoje ČR.** Dostupné z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/rozvoj-regionu/hlavni-faktory-regionalniho-rozvoje-cr/1001179/46055/>>.
- [4] **ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD** [online]. 2011. [cit. 2011-06-24]. **Vymezení územních jednotek NUTS v ČR pro potřeby statistické a analytické a pro potřeby EU.** Dostupné z WWW: <<http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/itisk/820040B594>>.
- [5] **FIALA, Tomáš, ŠIMEK, Jiří.** *Strategie rozvoje regionu NUTS 2 Severovýchod v rámci regionálního rozvoje ČR.* Pardubice: FES, 2000. Diplomová práce FES.
- [6] **HINDLS, Richard, HRONOVÁ, Stanislava., SEGER, Jan.** *Statistika pro ekonomy.* Praha: Professional Publishing, 2007. 420 s. ISBN 80-86419-26-6.
- [7] **Wikipedia: the free encyclopedia** [online]. St. Petersburg (Florida). Wikipedia Foundation, [cit. 2010-04-15]. Dostupné z WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Hrub%C3%BD_dom%C3%A1c%C3%AD_produkty>.
- [8] **CHARAKTERISTIKA PARDUBICKÉHO KRAJE** [online]. Pardubice. [cit. 2011-06-21]. **Český statistický úřad - PARDUBICE.** Dostupné z WWW: <<http://www.czso.cz/xediciplan.nsf/tab/13002E08D5>>.
- [9] **JEŽDÍK, Václav.** *Topregion.cz* [online]. [cit. 2011-06-21]. **Zdroje dat pro regionální analýzy.** Dostupné z WWW: <<http://www.topregion.cz/index.jsp?articleId=2636>>.
- [10] **Nezaměstnanost** [online]. [cit. 2011-06-21]. **Český statistický úřad Hradec Králové.** Dostupné z WWW: <<http://www.hrdeckralove.czso.cz/x/krajedata.nsf/oblast2/nezamestnanost-xh>>.
- [11] **KUTSCHERAUER, Alois.** *Východiska výzkumu regionálních disparit v územním rozvoji ČR.* In *Regionální disparity* [online]. [cit. 2011-06-24]. Dostupný z WWW: <http://disparity.vsb.cz/dokumenty2/wp_1.pdf>. ISSN 1802-9450.
- [12] **LANGEROVÁ, Andrea.** *Charakteristika regionu NUTS II – Severovýchod (Pardubicko).* Pardubice FES, 2001. Bakalářská práce FES.
- [13] **LACINA, Karel.** *Regionální rozvoj a veřejná správa.* Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2007. 69 s. ISBN 978-80-86754-74-1.
- [14] **MALÝ, Ivan.** *Vliv veřejného sektoru na efektivnost rozvoje regionů.* 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2001. 153 s. ISBN 80-210-2571-9.

[15] **Strategie regionálního rozvoje České republiky pro léta 2007 - 2013 [online].** Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj, [cit. 2010-06-21]. Dostupné z WWW: <<http://www.mmr.cz/CMSPages/GetFile.aspx?guid=efcee353-71af-428c-9f77-0e327e77504d>>.

[16] **MOHELSKÁ, Hana, ŠABATOVÁ, Marcela.** Porovnání výsledků analýz managementu regionálních a místních správ Královéhradeckého a Pardubického regionu. *E+M: Ekonomika a management*. 2006. roč. IX, č. 3, s. 53-60.

[17] **Wikipedia: the free encyclopedia [online].** St. Petersburg (Florida): Wikipedia Foundation, [cit. 2010-05-20]. Dostupné z WWW: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Nezam%C4%9Bstnanost>>.

[18] **PILEČEK, Jan, ČERVENÝ, Miloš.** Problémy rozvoje krajů Česka - komparace statistických údajů, vyhodnocení SWOT analýz a názorů zástupců veřejné správy. *Urbanismus a územní rozvoj*. 2009, roč. XII, č. 6, s. 29-35. Dostupný také z WWW: <http://www.uur.cz/images/publikace/uur/2009/2009-06/07_problemy.pdf>.

[19] **REGIONÁLNÍ OPERAČNÍ PROGRAM NUTS II SEVEROVÝCHOD [online].** Verze: 6.0. [cit. 2011-06-21]. Dostupné z WWW: <http://www.kr-kralovehradecky.cz/assets/kraj-volene-organy/evropska-unie-EHP/EU-programy-2007-2013/EU-narodni-programy/pd_rop_sv_verze_6_0.pdf>.

[20] **REKTOŘÍK, Jaroslav, ŠELESOVSKÝ, Jan.** *Strategie rozvoje měst, obcí, regionů a jejich organizací*. Brno: Masarykova univerzita, 1999. 140 s. ISBN 80-210-2126-8.

[21] **SKOKAN, Karel.** *Evropská regionální politika v kontextu vstupu České republiky do Evropské unie*. Ostrava: Repronis, 2003. 114 s. ISBN 80-7329-023-5.

[22] **Statistická ročenka Královéhradeckého kraje 2008 [online].** Hradec Králové. 2008. [cit. 2011-05-24]. Dostupné z WWW: [http://www.czso.cz/xh/edicniplan.nsf/t/13002E0128/\\$File/13-520108.pdf](http://www.czso.cz/xh/edicniplan.nsf/t/13002E0128/$File/13-520108.pdf). ISBN 978-80-250-1782-1.

[23] **VELÍŠKOVÁ, Markéta.** *Strategie rozvoje Pardubického regionu*. Pardubice: FES 2002. Diplomová práce FES.